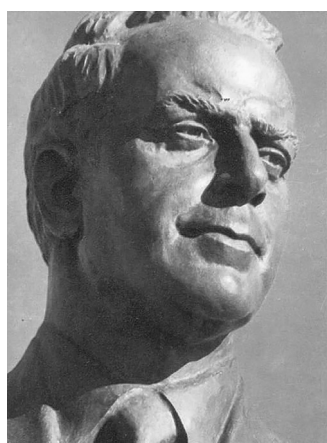




Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!



YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

01 oktyabr
2026-cı il,
cümə axşamı
№ 178 (7245)
Qiyməti
60 qəpik

Vətən müharibəsinin 5-ci günü



Prezident və Birinci xanım “ADEX 2026” və “Securex Caspian” sərgilərində...



1 oktyabr 2020-ci il

• Vətən müharibəsinin beşinci gününün sonunadək düşmən bütün cəbhə boyunca tutduğu mövqelərdən geri çəkilməyə məcbur edilib. Ermənistan ordusunun müxtəlif istiqamətlərdə hərəkət edən hərbi kolonları bölmələrimiz tərəfindən dəqiq atəşlə məhv edilib. Vətən müharibəsi başladığı gündən bəri düşmənin 200-dək tank və digər zirehli texnikası, 228 ədəd artilleriya, yaylım atəşli raket sistemləri, miniatür tankları, 30 ədəd hava hücumundan müdafiə vasitələri, 6 komanda-idarəetmə və komanda-müşahidə məntəqəsi, 5 silah-sursat anbarı, 110-dan çox avtomobil texnikası, 1 ədəd “S-300” zenit-raket kompleksi sıradan çıxarılıb. Bu barədə hərbi informasiya mərkəzində keçirilən brifinqdə məlumat verilib.

• Belarus Prezidenti Aleksandr Lukashenko Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə telefonla zəng edib və Ermənistan-Azərbaycan qoşunlarının təmas xəttində silahlı qarşıdurma ilə bağlı yaranmış vəziyyətlə maraqlanıb. Dövlətimizin başçısı Belarus Prezidentini Ermənistan tərəfinin törətdiyi təxribatlar və buna cavab olaraq Azərbaycan Ordusunun əks-hücum əməliyyatları barədə məlumatlandırıb.

• Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın yaşayış məntəqələrini növbəti dəfə ağır artilleriyadan atəşə tutub. Nəticədə mülki əhali arasında həlak olanların sayı 19-a, xəsarət alanların sayı 55-ə çatıb. Bu barədə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu məlumat yayıb.

Müdafiə qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsi Azərbaycanın dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir



Milli Məclisin payız sessiyası başlayıb

Azad, güclü və suveren Azərbaycan şəhidlərimizə ən böyük abidədir



Azərbaycanla Müqəddəs Taxt-Tac arasında əlaqələr genişlənir

Azərbaycanla Birləşmiş Krallıq arasında ikitərəfli tərəfdaşlıqda yeni səhifə

Elektron pulköçürmələrlə bağlı yeni qaydalar

Dövlətin növbəti sosial qayğısı

“OpenAI” və “Google” tədqiqatçılarından süni intellektlə bağlı xəbərdarlıq



4 trilyon avroya yaxın borc...



Avropada ciddi hərbi hazırlığa start verilir



Sizi “ADEX 2026” 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin və “Securex Caspian 2026” 15-ci Yubiley Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə

“ADEX 2026” 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin və “Securex Caspian 2026” 15-ci Yubiley Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisinin iştirakçılarna

Hörmətli sərgi iştirakçıları və əziz qonaqlar!

və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisinin açılışı münasibətilə təbrik edir və Azərbaycanda səmini-qəlbədən salamlayırıam.

Bakı şəhərində önənəvi olaraq təşkil edilən “ADEX” sərgisinin regionun ən mötəbər və faydalı müdafiə sənayesi platformalarından birinə çevrilməsini görmək məmnunluq doğurur. Bu sərgiyə marağın ildən-ildə artması, burada bir çox ölkənin və aparıcı şirkətin təmsil olunması tədbirin aktuallığını və beynəlxalq nüfuzunu əyani şəkildə əks etdirir.

Dost və tərəfdaş ölkələrin müdafiə sənayesi qurumlarını, hərbi ekspertlərini və şirkətlərini bir araya gətirən bu mühüm beynəlxalq sərgi müdafiə sənayesinin müxtəlif istiqamətləri üzrə ən

son texnologiyaların, müasir silah sistemlərinin, hərbi texnika nümunələrinin, həmçinin innovativ həllərin nümayiş etdirilməsinə, yeni əməkdaşlıq imkanlarının müzakirə olunmasına və qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına əlverişli imkan yaradır.

Müdafiə qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsi və milli təhlükəsizliyin təmin edilməsi Azərbaycanın dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər nəticəsində böyük inkişaf yolu keçən ölkəmizin müdafiə sənayesi bu gün keyfiyyətcə yeni mərhələyə qədəm qoymuş və istehsal imkanlarını əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirmişdir. Yerli müəssisələrdə istehsal olunan müdafiə təyinatlı məhsullar Silahlı Qüvvələrimizin təchizatında mühüm

yer tutmaqla yanaşı, beynəlxalq bazarlarda da rəqəbat qabiliyyəti ilə seçilərək müxtəlif ölkələrin aidiyyəti qurumları tərəfindən xüsusi maraqla qarşılanır. Azərbaycanın müdafiə sənayesi sahəsində əldə etdiyi nailiyyətlər ölkəmizin hərbi-texniki potensialının güclənməsinə, dost və tərəfdaş dövlətlərlə əməkdaşlığın dərinləşməsinə xidmət edir.

Bu gün Azərbaycanın müdafiə sənayesi məhsullarının keyfiyyəti və etibarlılığı beynəlxalq səviyyədə yüksək qiymətləndirilir. “ADEX” sərgisi həm ölkəmizin müdafiə-sənaye kompleksinin gücünün və potensialının, o cümlədən innovativ texnologiyalarının, həm də tərəfdaşlarımızın müdafiə sənayesi müəssisələrinin müasir məhsullarının və yeni nailiyyətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim olunması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

“ADEX” ilə paralel olaraq və bu il artıq 15-ci dəfə keçirilən “Securex Caspian” sərgisi də öz növbəsində təhlükəsizlik, mühafizə, xilasetmə və fəvqəladə halların idarə olunması sahələrində qabaqcıl texnologiyaların nümayiş etdirildiyi ixtisaslaşmış tədbirlərdən biri olaraq böyük nüfuz qazanmışdır.

Əminəm ki, “ADEX” və “Securex Caspian” sərgiləri iştirakçıları arasında yeni işgüzar əlaqələrin qurulmasına, habelə hərbi-texniki tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə mühüm töhfə verəcəkdir.

Hər birinizi bir daha ürəkdən salamlayı, sərgilərin işinə uğurlar, iştirakçılara səmərəli fəaliyyət arzulayıram!

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti
Bakı şəhəri, 29 sentyabr 2026-cı il

Prezident və Birinci xanım “ADEX 2026” və “Securex Caspian” sərgilərində...



dəfə Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirilir. Sərginin təşkilatçısı isə “Caspian Event Organisers” şirkətidir.

Bu il “ADEX 2026”-da rekord sayda şirkət iştirak edir. Buna görə Bakı Ekspo Mərkəzinin əlavə pavilyonu da istifadəyə verilib. Bir pavilyon isə ilk dəfə milli ekspozisiya üçün ayrılıb.

“ADEX 2026” sərgisinə 39 ölkədən 59 xarici nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçib. Bu il ABŞ-nin bir neçə nüfuzlu şirkəti sərgidə ilk dəfə iştirak edir. Burada ən geniş təmsil olunan ölkə isə qardaş Türkiyədir.

“ADEX” tarixində ilk dəfə olaraq sərginin rəsmi mərc kolleksiyası təqdim olunur. Bununla yanaşı, “ADEX News” adlı qəzet çapdan çıxacaq.

“Securex Caspian” sərgisində hüquq-mühafizə, sərhəd, xilasetmə, yanğınsöndürmə və xüsusi xidmət orqanları üçün nəzərdə tutulmuş ləvazimatlar, kompleks mühafizə sistemləri və perspektivli texnoloji həllər, o cümlədən ekspert-kriminalistika vasitə və sistemləri, əməliyyat-axtarış, qəza-xilasetmə vasitə və avadanlıqları nümayiş etdirilir.

“ADEX” və “Securex Caspian” sərgilərinə 30 ölkədən 277 şirkət qatılıb. Sərgilərdə 14 ölkənin milli pavilyonu quraşdırılıb.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin stendi ilə tanış oldular. “ADEX 2026”-da Azərbaycan Ordusunun silahlanmasında olan artilleriya sistemləri, aviasiya texnikası və pilotsuz sistemlər nümayiş etdirilir. Nazirliyin ekspozisiyası həm sərgi zalında, həm də açıq sahədə yerləşir.

2023-cü ildə Prezident İlham Əliyevin Fərmanı ilə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin tabeliyində yaradılan “Azərsilah” Müdafiə Sənayesi Holdingi qısa istehsalının, satışının və ixracının təşkilini həyata keçirir. İstehsal imkanlarının genişləndirilməsi, yeni nəsil silahların hazırlanması və beynəlxalq əməkdaşlıq qurumunun fəaliyyətində əsas istiqamətlərdir.

Azərbaycanın “Vektor” Şirkətlər Qrupu da sərgidə iştirak edir. “Vektor” ölkəmizin müdafiə sənayesi sahəsində fəaliyyət göstərir. O, raket məktəlləri, hərbi geyim və müxtəlif hərbi aksesuarlar istehsal edir.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım 1984-cü ildə İstanbulda qurulmuş və hazırda Türkiyənin ən iri müdafiə texnikası ixracatçısı olan “Baykar” şirkətinin stendinə baxdılar.

“Bayraktar TB2” taktiki PUA-sı 30-dan çox ölkəyə ixrac olunub. Şirkət, həmçinin daha ağır “Bayraktar AKINCI”, “TB3” (gömi göyərtsindən qalxa bilən) və reaktiv mühərriqli “Kızılelma” pilotsuz qırıcısını istehsal edir. “Baykar”, eyni zamanda, yerüstü idarəetmə stansiyaları, avionika və mühərrik istehsal istiqamətində də çalışır.

Türkiyənin “Aselsan” şirkəti də sərgidə iştirak edir. Bu şirkət 1975-ci ildə Ankarada təsis edilib və Türkiyənin ən böyük müdafiə sənayesi şirkətidir. “Aselsan” radar və radioelektron mübarizə sistemləri, hərbi rabitə, hava hücumundan müdafiə, elektrooptika, avionika, məsafədən idarəolunan silah stansiyaları və dronəleyhinə sistemlər istehsal edir. Onun adı dünyanın ən iri 50 müdafiə sənayesi şirkəti siyahısında yer alır.

“EDGE Group” - Birləşmiş Ərəb Əmir-

liklərinin dövlət müdafiə və qabaqcıl texnologiyalar qrupudur. 2019-cu ildə ölkənin 25-dən çox müdafiə sənayesi müəssisəsinin birləşdirilməsi ilə yaradılan və qısa müddətdə dünyanın ən böyük 25 müdafiə sənayesi şirkəti sırasına daxil olan “EDGE” dəqiq idarəolunan sursat və raketlər, avtomom hava və dəniz sistemləri, radioelektron mübarizə, zirehli texnika və elektron müharibə həlləri istehsal edir.

Slovakiya Respublikası sərgidə milli pavilyonu ilə iştirak edir. Bu ölkənin müdafiə sənayesi, o cümlədən artilleriya, zirehli və xüsusi texnikalar, özüyərion haubitsa, dron, kimyəvi aşkarlama, aviasiya təmiri və radar, kabel qovşaqları, silah modernləşdirilməsi sahələrində aparıcı şirkətləri sərgiyə qatılıb.

Çin Xalq Respublikası da sərgidə iştirak edən ölkələr arasındadır. “China National Aero-Technology Import & Export Corporation” - Çin aviasiya sənayesi korporasiyasının (AVIC) xarici ticarət və ixrac qolu hesab olunur. Şirkət döyüş və təlim təyyarələrinin, helikopterlərin, pilotsuz uçuş aparatlarının, avionikanın, aviasiya silahlarının və texniki xidmətin beynəlxalq satışını həyata keçirir.

“China North Industries Corporation” - Çinin ən iri dövlət quru sistemləri və sursat qrupu, həmçinin dünyanın aparıcı müdafiə sənayesi şirkətlərindən biridir. Döyüş tankları (VT-4), zirehli döyüş maşınları, yedəkdə daşınan və özüyərion artilleriya, yaylım atəşli raket sistemləri, tankəleyhinə raketlər, atıcı silahlar, həmçinin sərbəst uçan döyüş sursatı istehsal edir. Onun mülki sahədə də geniş fəaliyyəti var.

“Czechoslovak Group” (CSG) - Çexiya və Slovakiyada, həmçinin Avropada və ABŞ-də 100-dən çox müəssisəni birləşdirən sənaye və müdafiə holdinqidir. O, həmçinin Avropanın ən sürətlə inkişaf edən müdafiə sənayesi qruplarından biridir. Şirkət zirehli texnika, artilleriya, radarlar, irikalıbrli silah istehsalı və aviasiya təmiri sahəsində fəaliyyət göstərir.

İsrailin “UVision Air” şirkəti sərbəst uçan döyüş sursatı üzrə ixtisaslaşmış. Bu silahlar hədəf bölgəsinə uçuş, orada gözləyir və komanda verildə zərbə endirir. Əsas məhsulu “HERO” sistemidir. Sistemlər xəfəri açılan qanad quruluşuna malikdir, nəqliyyat vasitələri, gəmilər və yüngül platformalardakı konteynerlərdən buraxılır və operatora uçuş zamanı hücumdan imtina etmək imkanı verir.

“Ondas Holdings” - ABŞ-nin avtomom dron və özəl simsiz şəbəkə qrupudur. “American Robotics” və “Airobotics” şirkətləri vasitəsilə avtomatik dron stansiyaları, dronəleyhinə sistem və sənaye şəbəkə həlləri istehsal edir. Şirkət ABŞ Ordusunun standart tapança və avtomat silah təchizatçısıdır.

“IAI - Israel Aerospace Industries” İsrailin ən iri aerokosmik və müdafiə qrupudur. 1953-cü ildən fəaliyyət göstərən qrup “Heron” və “Harop” pilotsuz uçuş aparatları, “Barak” hava hücumundan müdafiə sistemi, ballistik raketdən müdafiə sistemi, radar və radioelektron sistemləri, “LORA” ballistik raket, rabitə və kəşfiyyat peykləri istehsal edir. Onun fəaliyyət istiqamətinə səmərəli təyyarəsinin yük təyyarəsinə çevrilməsi də daxildir.

“Rafael Advanced Defense Systems Ltd” İsrailin raket və müdafiə sistemləri şirkətidir. Əvvəllər Müdafiə Nazirliyinin tədqiqat qurumu olub, 2002-ci ildə isə dövlət şirkətinə çevrilib. “Iron Dome” və “David’s Sling” hava hücumundan müdafiə sistemləri, “SPIKE” tankəleyhinə idarəolunan raket sistemi, raketlər, zərbə sursatı onun əsas məhsullarıdır.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva İtaliyanın “Leonardo” şirkətinin stendinə də baxdılar. “Leonardo” İtaliyanın aerokosmik, müdafiə və təhlükəsizlik qrupudur və Avropanın ilk üç müdafiə sənayesi şirkəti sırasındadır. Şirkət helikopter, təlim-döyüş təyyarələri, radar və radioelektron mübarizə sistemləri, dəniz topları, kosmik sistemlər və kibertəhlükəsizlik həllərinin istehsalı ilə məşğuldur.

İsrailin sərgidə iştirak edən digər bir şirkəti isə “Elbit Systems”dir. O, İsrailin ən iri

özəl müdafiə elektronika şirkəti kimi 1966-cı ildən fəaliyyət göstərir. Komandanlıq sistemləri, radioelektron mübarizə, “Hermes” pilotsuz uçuş aparatı, artilleriya sistemləri, avionika və dəbilqəyə quraşdırılan göstəricilər istehsal edir. Şirkət “Rəqəmsal Ordu” konsepsiyası üzrə bir sıra ölkələrdə proqramlar həyata keçirir.

Türkiyənin gəmiqayırma müəssisəsi - “Dearsan” qardaş ölkənin aparıcı hərbi gəmi istehsalçılarındandır. Müəssisə Türkiyə Hərbi Dəniz Qüvvələri üçün patrul qayıqları inşa edib. Hazırda isə açıq dəniz patrul gəmiləri layihəsinə həyata keçirir. Müəssisə, həmçinin ixrac istiqamətində sürətli hücum və patrul gəmiləri, desant və köməkçi gəmilər inşa edir.

Türkiyənin 1988-ci ildə Ankarada təsis edilən “Roketsan” şirkəti lazerlə idarəolunan raket, tankəleyhinə raket, qanadlı və ballistik raketlər, hava hücumundan müdafiə sistemləri, yaylım atəşli raket sistemləri üçün mərmilər və kompozit raket mühərrikləri istehsal edir.

“Belspetsvneshtexnika” Belarusun müdafiə sahəsində dövlət xarici ticarət müəssisəsidir. Qurum silah və hərbi texnikanın ixracı ilə yanaşı, zirehli texnikanın, hava hücumundan müdafiə komplekslərinin və aviasiya texnikasının modernləşdirilməsi, yaylım atəşli raket sistemlərinin təkmilləşdirilməsi, xüsusi təyinatlı avadanlıq və sursat təchizatı ilə məşğuldur.

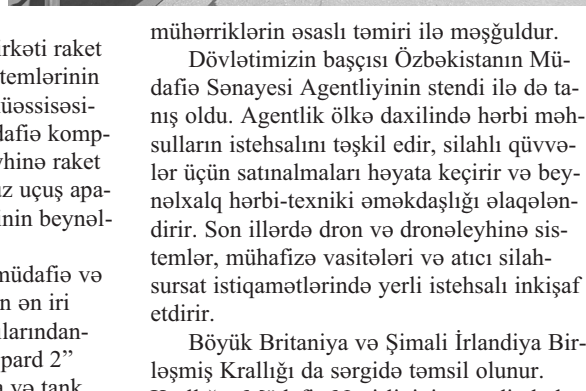
2000-ci ildə yaradılan “Rosoboronexport” ASC Rusiyanın hərbi texnika və avadanlıq ixracının böyük hissəsini həyata keçirir. Şirkət təyyarə və helikopterlər, hava hücumundan müdafiə sistemləri, zirehli texnika, hərbi gəmilər və sualtı qayıqlar, atıcı silah, sursat, həmçinin sərbəst uçan döyüş sursatı və radioelektron mübarizə vasitələri ixrac edir.

Sərgidə Serbiyanın “Yugoimport” şirkəti də iştirak edir. “Yugoimport” Serbiyanın dövlət müdafiə məhsulları istehsalı və ixracı müəssisəsidir. Ölkənin hərbi sənayesinin əsas ixracatçısı olan şirkət özüyərion haubitsa, yaylım atəşli raket sistemləri, iri, orta və kiçikkalıbrli silahlar, minaatan mərmilər, döyüş başlıqları, idarəolunan raketlər, zirehli texnika və pilotsuz uçuş aparatları istehsal edir.

Çinin “CPMIEC” (“China National Precision Machinery Import & Export Corporation”) şirkəti raket və hava hücumundan müdafiə sistemlərinin ixracı üzrə ixtisaslaşmış dövlət müəssisəsidir. Şirkət hava hücumundan müdafiə kompleksləri ilə yanaşı, gəmi, tankəleyhinə raket sistemləri, taktiki raketlər, pilotsuz uçuş aparatları və sahil müdafiə sistemlərinin beynəlxalq satışını həyata keçirir.

“Rheinmetall” Almaniyanın müdafiə və avtomobil qrupudur. O, Avropanın ən iri sursat və zirehli texnika istehsalçılarından biridir. Zirehli döyüş maşınları, “Leopard 2” tankının 120 mm silahı, artilleriya və tank sursatı, hava hücumundan müdafiə sistemi, hərbi yük maşınları və müdafiə elektronika şirkətin əsas məhsullarıdır. “Rheinmetall” son illərdə Avropada bir sıra yeni sursat zavodları açılıb.

Pakistanın dövlət aviasiya kompleksi bu ölkənin Hərbi Hava Qüvvələrinin tabeliyindədir. “JF-17 Thunder” qırıcısının Çinlə birgə istehsalını, həmçinin təlim təyyarəsinin istehsalı və ixracı, pilotsuz uçuş aparatları, avionika və radar istehsalı, hərbi təyyarə və



mühərriklərin əsaslı təmiri ilə məşğuldur. Dövlətimizin başçısı Özbəkistanın Müdafiə Sənayesi Agentliyinin stendi ilə də tanış oldu. Agentlik ölkə daxilində hərbi məhsulların istehsalını təşkil edir, silahlı qüvvələr üçün satınalmaları həyata keçirir və beynəlxalq hərbi-texniki əməkdaşlıq əlaqələndirir. Son illərdə dron və dronəleyhinə sistemlər, mühafizə vasitələri və atıcı silah-sursat istiqamətlərində yerli istehsalı inkişaf etdirir.

Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı da sərgidə təmsil olunur. Krallığın Müdafiə Nazirliyinin stendində bu nəzirləklə yanaşı, “BAE Systems”, 14 Britaniya şirkətinin təmsil edən Kembridge Ticarət Palatası və “Rolatube Technology” şirkəti yer alıb. “BAE Systems” Avropanın ən iri müdafiə sənayesi şirkətidir.

Açıq sərgi sahəsində Müdafiə Nazirliyi, “Azərsilah” Müdafiə Sənayesi Holdingi, “Vland Systems” MMC, “Improtex”, “AZ-DEF” və “Exclases Holdings Limited” şirkətləri ən son texnologiyalarını nümayiş etdirirlər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva sentyabrın 30-da Bakı Ekspo Mərkəzində keçirilən “ADEX 2026” 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi və “Securex Caspian” 15-ci Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisi ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müdafiə naziri Zakir Həsənov və müdafiə sənayesi naziri Vüqar Mustafayev dövlətimizin başçısına və birinci xanım sərgiləri barədə məlumat verdilər.

Regionun böyük hərbi-texnoloji platforması olan və müdafiə sənayesinin global güclərini bir araya gətirən “ADEX 2026” müasir hərbi texnologiyaların və avadanlıqların, o cümlədən Azərbaycanın müdafiə sənayesi kompleksinin qüdrətini nümayiş baxımından mühüm rol oynayır.

“ADEX” sərgisi Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin təşəbbüsü və təşkilatı dəstəyi, Mü-

A black and white photograph showing two men in dark suits and ties shaking hands. They are standing in a modern meeting room with a large conference table, chairs, and framed pictures on the wall in the background. The man on the left is smiling, while the man on the right has a more neutral expression.

Birləşmiş Krallığın müdafiə üzrə dövlət naziri Lord Vernon Kioakeri qəbul edib.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Birləşmiş Krallıq arasında ikitərəfli tərəfdaşlıqda yeni səhifəyə - müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlığa qədəm qoyulduğunu vurğuladı.



lıqların Azərbaycana gətirilməsi, həmçinin ölkəmizdə birgə müəssisələrinin yaradılması ilə bağlı aparıcı şirkətlərlə perspektiv əməkdaşlığa toxundu, bu xüsusda Birləşmiş Krallıqla tərəfdaşlığın önəmini vurğuladı.

Bakıda “ADEX-2026” və “Securex Caspian” sərgiləri işə başlayıb

yaların mənimsənilməsi və beynəlxalq tərəfdaşlarla birgə layihələrin həyata keçirilməsi də dövlətlərin strateji imkanlarının mühüm göstəricisinə çevrilib. Azər-



tiqamətləri formalaşır. Bu baxımdan, Bakının beynəlxalq müdafiə sərəgşilərinə ev sahibliyi etməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Ənənəvi ADEX sərəgisi Azərbaycanın hərbi sənaye potensialının nümayiş etdirilməsi ilə yanaşı, dünyanın müxtəlif ölkələrindən müdafiə sənayesi nümayəndələrinə, şirkətlərin və mütəxəssislərinə bir araya gəldiyi mühüm platformaya çevrilir.

ri, "Boran" artilleriya qurğusu, "Qaya" tank əleyhinə əl qumbaraa-tanları, "Komando" tipli

“Aşırım” mimaatanları, “Matador” və “Marauder” zirehli hərbi texnikaları keyfiyyət göstəricilərinə görə öz seqmentləri üzrə bütün dünyada ən yaxşılarındandır. Görülen işlərin nəticəsidir ki, Müdafiə Sənayesi Nazirliyi aviasiya, nəqliyyat, silahçılıq və digər istiqamətlər üzrə dünyanın inkişaf etmiş ölkələri ilə əməkdaşlıq edir.

Dövlət başçımız sərgi iştirakçılarına müəciətində qədd edib ki, müdafiə qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsi və milli təhlükəsizliyin təmin edilməsi Azərbaycanın dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər nəticəsində böyük inkişaf yolu keçən ölkəmizin müdafiə sənayesi bu gün keyfiyyətcə yeni mərhələyə qədəm qoymuş və istehsal imkanlarını əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirmişdir. "Yerli müəssisələrdə istehsal olunan müdafiə təyinatlı məhsullar Silahlı Qüvvələrimizin təchizatında mühüm yer tutmaqla yanaşı, beynəlxalq bazarlarda da rəqabət qabiliyyəti ilə seçilərək müxtəlif ölkələrin aidiyyətli qurumları tərəfindən xüsusi maraqla qarşılanı.

Azərbaycanın müdafiə sənayesi sahəsində ölə

etdiyi nailiyyətlər ölkəmizin hərbi-texniki poten-

fiə Nazirlərinin dəstəyi ilə keçirilir. Sərginin təşkilatçısı "Caspian Event Organizers" şirkətidir. Sərgiyə maraq ilə ildən-ildən artır. Bu il "ADEX" iştirakçı şirkətlərin sayına görə rekord vurur. Bununla əlaqədar olaraq, məhz "ADEX 2026" sərgisi üçün Bakı Ekspo Mərkəzinin 5-ci pavyonunu istifadəyə verilib. Bu mühüm yenilik "ADEX" in artıq yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymduğunu göstərir. 5-ci pavyonunun fəaliyyətə başlaması sadəcə ekspozisiya sahəsinin genişləndirilməsi deyil, Azərbaycan və ölkənin müdafiə sənayesi potensialına artan beynəlxalq marağın, eləcə də "ADEX" in beynəlxalq müdafiə sənayesində möhkəmlənən mövqeyinin əyani ifadəsidir.

"ADEX" və "Securux Caspian" sərgilərində bu il ümumilikdə 53 ölkə təmsil

Böyük Britaniya, Cənubi Koreya, Çexiya, Çin, Fransa, İspaniya, İtaliya, Litva, Macarıstan, Özbəkistan, Pakistan, Polşa, Rumıniya, Rusiya, Serbiya, Sinqapur, Slovakiya, Türkiyə, Ukrayna və digərlər yer alır. ABŞ, Azərbaycan, Belarus, Böyük Britaniya, Çexiya, Çin, İsrail, İtaliya, Pakistan, Rumıniya, Rusiya, Slovakiya, Türkiyə və Özbəkistan daxil olmaqla 14 ölkə sərəgələrdə milli pavilyonla təmsil olunur. Bütün bunlar isə qeyd edildiyi kimi, Azərbaycanın keçirdiyi sərəgəyə maraqlın artıdığını, Bakının həm də beynəlxalq müdafiə əməkdaşlığı üçün mühüm platforma rolunu oynadıgını sübut edir. Prezident İlham Əliyev sərəgə iştirakçılarla görüşlərində bildirib ki, Bakı şəhərində əmələvi olaraq təşkil edilən "ADEX" sərəgəsinin regionun ən mötəbər və fay-

dalı müdafiə sənayesi platformalarından birinə çevrilməsini görmək məmnunluq doğurur: “Bu sərgiyə marağın ildən-ilə artması, burada bir çox ölkənin və aparıcı şirkətin təmsil olunması tədbirin aktuallığını və beynəlxalq nüfuzunu əyani şəkildə əks etdirir.

Dost və tərəfdaş ölkələrin müdafiə sənayesi qurumlarını, hərbi ekspertlərini və şirkətlərini bir araya gətirən bu müəssisə beynəlxalq sərgi müdafiə sənayesinin müxtəlif istiqamətləri üzrə ən son texnologiyaları, müasir silah sistemlərinin, hərbi texnika nümunələrini, həmçinin innovativ həllərin nümayiş etdirilməsinə, yeni əməkdaşlıq imkanlarının müzakirə olunmasına və qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına əlverişli imkan yaradır”.



Azərbaycanda “ADEX” sərəhsı ilk dəfə 2014-cü ildə baş tutub. Türkiyə, Rusiya, Çin, Fransa, Belarus, Cənubi Afrika Respubliukası, bütövlükdə 34 ölkədən 200 şirkət və 22 rəsmi nümayəndənin qatıldığı bu sərəhsı müasir silah və texnikanın, habelə milli müdafiə sahəsində Azərbaycanın gücünün və qüdrətinin böyük nümayişinə çevrilib. İlk sərəhsıdan sonra böyük yol keçilib və ildən-ilə müdafiə sənayemizin uğurları daha da artıb. Bunun nəticəsində ki, “ADEX 2026”da beynəlxalq auditoriyaya daha geniş və daha yeni məhsullar təqdim edilir.

“ADEX 2026”nın əsas yeniliklərindən biri Bakı Ekspo Mərkəzinin 4-cü pavilyonunun ilk dəfə olaraq milli ekspozisiyaya ayrılmasıdır. Pavilyonda Azərbaycanın müdafiə sənayesi, texnologiya,

Vurğulandığı kimi, "ADEX"-in tarixində bu il ilk dəfə olaraq Bakı Ekspo Mərkəzinin 5-ci pavilyonu istifadəyə verilib və sərgi üçün rekord göstərici qeydə alınıb. Yeni ölkələrin və dünyanın tanınmış müdafiə sənayesi şirkətlərinin

rekord genişlənmələri şərtləndirən əsas amillərdir. Bütün bunlar “ADEX”-in beynəlxalq iştirak coğrafiyasının və nüfuzlu tərəfdaşlar dairəsinin genişlənməsinin bariz göstəricisidir. Prezident İlham Əliyev bildirir ki, bu gün Azərbaycanın müdafiə sənayesi məhsullarının keyfiyyəti və etibarlılığı beynəlxalq səviyyədə yüksək qiymətləndirilir: “ADEX” sərəfsiz həm ölkəmizin müdafiə-sənaye kompleksinin gücünün və potensialının, o cümlədən innovativ texnologiyalarının, həm də tərəfdaşlarımızın müdafiə sənayesi müəssisələrindən müasir məhsulların və yeni nailiyyətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim olunması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır”.

sialının güclənməsinə, dost və tərəfdaş dövlətlərlə əməkdaşlığın dərinləşməsinə xidmət edir”.

“ADEX 2026” ilə paralel olaraq, Bakı Ekspozitsiyası Mərkəzində 15-ci Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xüsusi Xidmətlər Avadanlıqları Sərgisi - “Securex Caspian” da keçirilir. “Securex Caspian” Müdafiə Sənayesi Nazirliyi, Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Dövlət Sərhəd Xidməti, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Daxili İşlər Nazirliyi, Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti və Azərbaycan Sərgi Təşkilatıqları Assosiasiyasının dəstəyi ilə təşkil olunur. “Securex Caspian” sənayesi hüquq-mühafizə, sərhəd, xüsusi xidmət və xüsusi xidmət orqanları üçün nəzərdə tutulmuş ləvazimatları, kompleks müdafiə sistemlərini və perspektivli texnoloji həlləri nümayiş etdirir. Sərgidə ekspert-kriminalistika vasitə və sistemləri, əməliyyat-axtarış avadanlıqları, giriş nəzərdə tutulmuş ləvazimatları, kompleks müdafiə sistemləri və perspektivli texnoloji həlləri nümayiş etdirir.

Brin
acək

rot və idarəetmə sistemləri, hüquq-mühafizə orqanları üçün xüsusi avtomobillər, informasiya təhlükəsizliyi, mühafizə xidmətləri, qaza-xilasatma vasitə və avadanlıqlar, təhlükəsizlik sahəsində təhsil, videomüşahidə sistemləri, xüsusi geyim və avadanlıqlar, eləcə də yüngül təhlükəsizliyi bölmələri təqdim olunur. Dövlət başçısı müraciətimdə vurğulayıb ki, "ADEX" ilə paralel olaraq və bu il artıq 15-ci dəfə keçirilən "Securex Caspian" sərgisi də öz növbəsində təhlükəsizlik, mühafizə, xilasatmə və fəvqəladə halların idarə olunması sahələrində qabaqcıl texnologiyaların nümayiş etdiriləyi xitasslaşmış tədbirlərdən biri olaraq böyük nüfuz qazanmışdır. "Əminəm ki, "ADEX" və "Securex Caspian" sərgiləri iştirakçılar arasında yeni işgüzar əlaqələrin qurulmasına, habelə hərbi-texniki tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə mühüm töhfə verəcəkdir".

Azərbaycanla Müqəddəs Təxt-Tac arasında əlaqələr genişlənir



Bu gün çoxvektorlu xarici siyasət kursu həyata keçirən Azərbaycanla Vatikan arasında münasibətlər kifayət qədər yüksək səviyyədedir və gətdikcə daha da genişlənir. Hər iki tərəfin güclü siyasi iradəsinə əsaslanan bu münasibətlər həyatın ən müxtəlif sahələrini əhatə edir.

Əlamətdar haldır ki, həm Azərbaycanda, həm də Müqəddəs Təxt-Tacda cəmiyyətlər də bir-birinə qarşılıqlı rəğbət bəsləyir və əlaqələrin genişlənməsinə davamlı töhfələr verir. Elə bu günlərdə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva növbəti dəfə Vatikanə səfərə gələrkən burada Müqəddəs Təxt-Tacın Dinlərarası Dialoq üzrə Dikasteriyasının prefekti kardinal Core Ceykob Kuvakad, Müqəddəs Arxeologiya üzrə Pontifik Komissiyanın katibi Raffaela Culiani, Vatikan şəhər-dövlətinin qubernatorluğunun prezidenti, rahibə Raffaela Petrini ilə

fekti arasında baş tutan görüşdə kardinal Core Ceykob Kuvakad Azərbaycana səfərini və ona göstərilən qonaqpərvərliyi mənünluqla xatırlayıb. O, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən qəbul edildiyini bildirib, səfər zamanı keçirdiyi görüşlərin xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini diqqətə çatdırıb.

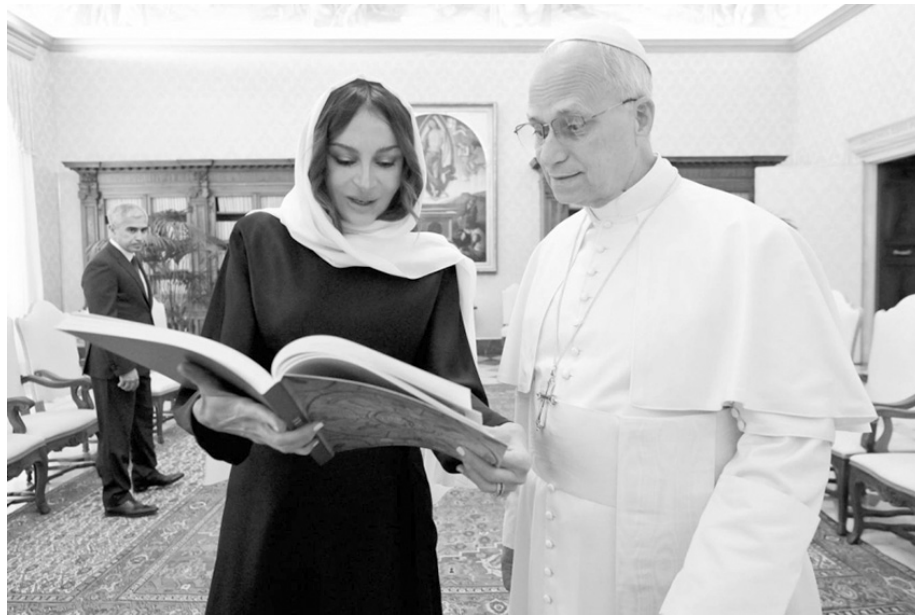
Azərbaycan-Vatikan münasibətlərindən bəhs edərkən, əlbəttə ki, siyasi dialoqun yüksək səviyyəsinə ayrıca qeyd etmək lazımdır. Əlamətdar haldır ki, hər iki tərəf qarşılıqlı əlaqələrin belə yüksək səviyyəsindən və çoxvektorlu səciyyəyə daşımada məmnundur. Azərbaycanla Müqəddəs Təxt-Tac arasında diplomatik münasibətlər 23 may 1992-ci ildə qurulub. Azərbaycanın Vatikanla münasibətlərində mühüm mərhələlərdən biri səfirliyin yaradılması olub. 2021-ci ilin noyabrında Azərbaycanın Müqəddəs

dent İlham Əliyev 2005-ci il fevralın 26-da, 2015-ci il martın 6-da və 2020-ci il fevralın 22-də Müqəddəs Təxt-Taca səfərlər edib. 2015-ci ildə Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Roma Papası Fransisklə görüşüblər. 2020-ci ildə Prezident İlham Əliyev Roma Papası Fransisk və Müqəddəs Təxt-Tacın Dövlət katibi kardinal Pietro Parolinlə görüşüb.

Müqəddəs Təxt-Tacın yüksək səviyyəli nümayəndələrinin Azərbaycana səfərləri də siyasi və dini dialoqun davamlılığını təmin edib. Dövlət katibi kardinal Tarsisio Bertonenin 2008-ci ildə Azərbaycana səfəri, eləcə də sonrakı illərdə yüksək səviyyəli nümayəndələrin qarşılıqlı təmasları bu münasibətlərin institusional əsaslarını möhkəmləndirib. Xatırladaq ki, Papa Fransisk 2 oktyabr 2016-cı il tarixlərində respublikamıza rəsmi səfərlərə gəlib və mühüm görüşlərə qatılıb. İndiyədək Azərbaycanla Müqəddəs Təxt-Tac arasında 9 sənəd imzalanıb.

Yumşaq diplomatiyanın böyük gücü

Leyla Əliyevanın dünyada böyük nüfuzə malik Müqəddəs Təxt-Tacın rəsmiləri ilə çoxsaylı görüşlər keçirməsi, Azərbaycan mədəniyyətinin təbliği ilə bağlı tədbirlər qatılması yumşaq diplomatiyanın böyük gücünü ifadə edir. Uğurlu inkişaf modelinə malik olan Azərbaycanda gözəl ənənə yaranıb. Belə ki, Cənubi Qafqazın ən böyük ictimai təşkilatı olan Heydər Əliyev Fondunun, qurumun rəhbəri Mehriban xanım Əliyevanın ireli sürdüyü təşəbbüslər dövlət səviyyəsində dəstəkləyin və ikrası təmin olunur. Eyni zamanda, Fond dövlət xətti ilə həyata keçirilən layihələrə güclü dəstək verir. Azərbaycan təcrübəsində təsdiqlənir ki, yumşaq diplomatiya həmçinin xarici siyasət kursunun səmərəliliyinin artmasında da böyük gücə malikdir. Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu həmçinin Vatikanla əlaqələrin inkişafında mühüm rolə malikdir. Qurumun, şəxsən Mehriban xanım Əliyevanın ikitərəfli münasibətlərin dərinləşməsinə verdiyi töhfələr Vatikanla yüksək dəyərləndirilir. Leyla Əliyeva ilə görüşdə Müqəddəs Arxeologiya üzrə Pontifik Komissiyanın katibi Raffaela Culiani birgə tərəfdaşlığın simvolu kimi ərsəyə gələn “Mədəniyyətlər körpüsü” (“Pontes Cultureae”) kitabı barədə danışaraq deyib ki, bu əməkdaşlığın təməli Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti xanım Mehriban Əliyeva və kardinal Canfranko Ravazi tərəfindən qoyulub. Bu



sək qiymətləndirib. Görüşdə xüsusilə uşaq peditriyası sahəsində Müqəddəs Təxt-Tacın “Bambino Gesu” xəstəxanası ilə qurulan əməkdaşlığın əhəmiyyəti qeyd edilib.

Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Vatikanla müxtəlif layihələrin reallaşdırılması artıq davamlı hal alıb. Xatırladaq ki, Birinci vitse-prezident Vatikanə rəsmi səfəri çərçivəsində daha bir neçə layihənin icra vəziyyəti ilə tanış olub və tövsiyələrini bildirib. Fondun Vatikanla reallaşdırdığı layihələrdən biri Müqəddəs Kommodilla katekizmalarının bərpasını əhatə edir. Səfər çərçivəsində Birinci vitse-prezident və ailə üzvləri Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Müqəddəs Kommodilla katekizmalarının bərpası layihəsinin açılış mərasimində iştirak edib və həyata keçirilmiş bərpa işləri ilə tanış olublar.

Vatikanın Müqəddəs Arxeologiya üzrə Pontifik Komissiyasının prezidenti Monsenyor Paskuale Yakobone Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın uzun illərdir başçılıq etdiyi komissiya ilə çox yaxından və səmərəli əməkdaşlıq etdiyini bildirib. Paskuale Yakobone Kommodilla katekizmalarının açılışında iştirakına görə Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya dərin təşəkkürünü ifadə edib.

Bu layihə həyata keçirilməzdən əvvəl Azərbaycan tərəfi ilə iki digər mühüm layihənin icra olunduğunu vurğulayan Komissiyanın prezidenti Müqəddəs Marçelino və Pietro, həmçinin Müqəddəs Sebastian kate-

da rəğbətə qarşılanan humanitar diplomatiyasının yeni bir mərhələsi başlayıb. Mehriban xanım Əliyevanın Müqəddəs Təxt-Taca rəsmi səfəri və bu səfər çərçivəsində baş tutan tədbirlər çox doğru olaraq mədəniyyətlərə anlaşılanın və humanitar əməkdaşlığın parlaq simvolu kimi dəyərləndirilir. İtaliyanın Avro Xəbər Agentliyinin nümayəndəsi Karlo Marino vurğulayıb ki, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın səfəri təkcə mərasim xarakteri daşımayıb, həm də dərin humanitar-siyasi məzmun kəşb edib.

Onu da vurğulayaq ki, Mehriban xanım Əliyeva Vatikanla Papa Cəngəvar Ordeninin ən ali dərəcəsinə - IX Piy Ordeninin Böyük Xaçına (Dama di Gran Croce dell'ordine Piano) layiq görülüb. O, bu ordenə mədəniyyətin, o cümlədən Müqəddəs Təxt-Tac təsisatları ilə qarşılıqlı əlaqələrin inkişafına verdiyi töhfələrə görə layiq görülüb.

Genişlənən humanitar-mədəni əməkdaşlıq

Azərbaycanla Vatikan həmçinin humanitar-mədəni sahədə də yaxşı əməkdaşlıq təcrübəsinə malikdirlər. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva və Alyona Əliyevanın iştirakı ilə Müqəddəs Təxt-Tacda “Səməvi dinlər” layihəsi çərçivəsində iudaizm, xristianlıq və İslam dinlərinə həsr olunmuş Azərbaycan xalçaları sərgisinin açılış mərasiminin keçirilməsi humanitar-mədəni sahədə əməkdaşlığın növbəti bir səhifəsini təşkil edir. Açılış mərasimində çıxış edən Vatikan şəhər-dövlətinin qubernatorlu-



səmərelə görüşlər keçirib.

Sentyabrın 29-da Müqəddəs Təxt-Tacda həmçinin “Səməvi dinlər” layihəsi çərçivəsində iudaizm, xristianlıq və İslam dinlərinə həsr olunmuş Azərbaycan xalçaları sərgisinin açılış mərasimi keçirilib. Tədbirdə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva və Alyona Əliyeva iştirak ediblər.

Üst-üstə düşən siyasət və dəyərlər

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın Müqəddəs Təxt-Tacda arzu edilən, gözlənilən qonaq kimi qarşılanması və burada mədəniyyətimizin təbliğinə göstərilən yüksək diqqət Azərbaycanın dünyada artan nüfuzunun daha bir təsdiqidir. O cümlədən ikitərəfli əlaqələrin belə yüksək səviyyəyə qalxmasını şərtləndirən çoxsaylı amillər sadalamaq mümkündür ki, bunların sırasında da həm Azərbaycanın, həm də Vatikanın ənənələri, milli-mənəvi dəyərləri, tarixi-mədəni irsin qorunmasına həssas yanaşma sərgiləmələri xüsusi diqqət çəkir.

Eyni zamanda, hər iki tərəf dünyada multikulturalizmin təşviq edilməsində və müxtəlif etiqadlar arasında həmrəyliyin həyat normasına çevrilməsində maraqlıdır. Respublikamızda tolerantlıq tarixdə gələn ənənədir və hazırda da güclü şəkildə qorunur. Qürurverici haldır ki, bu gün Azərbaycan narahat dünyada barışıq, humanizim mis-siyası həyata keçirir, milli-dini-ırqi ayrı-seçkiçiliyin bütün təzahürlərinə qarşı çıxır. Bu xətt həmçinin Vatikanın siyasətinin əsas fərləndirici istiqamətidir. Müqəddəs Təxt-Tac hər zaman dinlərarası dialoqa çağırır edir. Aparılan siyasətin və dəyərlərin üst-üstə düşməsi Azərbaycan-Vatikan əlaqələrinə güclü impuls verməklə münasibətlərin gətirdikcə daha da dərinləşməsinə zəmin formalaşdırır.

Siyasi dialoqun yüksək səviyyəsi - qarşılıqlı səfərlərin böyük önəmi

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva ilə Müqəddəs Təxt-Tacın Dinlərarası Dialoq üzrə Dikasteriyasının pre-



Təxt-Tac yanında səfirliyinin təsis edilməsi ilə bağlı qərar qəbul edilib. Səfirlik 2022-ci ildə fəaliyyətə başlayıb və İlqar Muxtarov Azərbaycanın Müqəddəs Təxt-Tacdakı ilk rezident səfəri təyin edilib. 2023-cü ilin yanvarında o, etimadnaməsini Roma Papası Fransiskə təqdim edib. Ötən ilin oktyabrında isə səfirliyin inzibati ofisinin rəsmi açılışı keçirilib. Bu mərhələ 1992-ci ildə qurulan diplomatik münasibətlərin daha möhkəm və daimi institusional əsas üzərində inkişaf etdiyini göstərir. 2012-ci ildə isə Vatikan muzeylərində diplomatik əlaqələrimizin 20 illiyinə həsr edilmiş Azərbaycan sərgisi keçirilib. Qeyd edək ki, bu, Vatikanla ilk müsəlman ölkəsinin sərgisi idi.

Azərbaycanla Vatikan arasında əlaqələrin inkişafında qarşılıqlı səfərlər mühüm rol oynayır. Münasibətlərin siyasi, humanitar və mədəni məzmununun formalaşmasında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xüsusi rolu olub. Onun 1997-ci il sentyabrın 24-27-də Vatikanə rəsmi səfəri münasibətlərin inkişafında mühüm mərhələ təşkil edib. Səfər zamanı Roma Papası II İohann Pavel ilə görüşdə Azərbaycanda dini etiqad azadlığı, müxtəlif konfessiyaların fəaliyyəti və tolerantlıq mühiti ilə yanaşı, Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri və Azərbaycanın ərəzi bütövlüyü məsələsi də müzakirə olunub.

Bu xəttin mühüm davamı 2002-ci il mayın 22-23-də II İohann Pavelin Azərbaycana tarixi səfəri oldu. Prezident Heydər Əliyevin dəvəti ilə baş tutan səfər diplomatik münasibətlərin 10-cu ildönümünə təsadüf edib. Papa Prezident Heydər Əliyevlə, siyasət, mədəniyyət və incəsənət nümayəndələri, eləcə də dini icmaların rəhbərləri ilə görüşüb. Heydər Əliyev dövründə formalaşan siyasi dialoq dövlətlərəsi münasibətlərlə yanaşı, dini müxtəliflik, qarşılıqlı hörmət və tolerantlıq sahəsində əməkdaşlığın inkişafına da zəmin yaradıb.

Sonrakı mərhələdə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi dövründə isə Azərbaycan-Müqəddəs Təxt-Tac münasibətləri daha sistemli və institusional xarakter alıb. Prezi-

dostluq münasibətlərinin gələcəkdə də davam edəcəyinə ümidvarlığını bildiren Raffaela Culiani Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın işlərə həmişə yaxından maraqlandığını xatırladıb.

Yeri gəlmişkən, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva 2025-ci il oktyabrın 16-17-də Vatikanla rəsmi səfərdə olub. Bəhs olunan rəsmi səfəri zamanı Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Roma Papası XIV Leo, Müqəddəs Təxt-Tacın Dövlət katibi kardinal Pietro Parolin və digər yüksək səviyyəli rəsmilərlə görüşüb. Görüşlərdə Fondun bərpa layihələri, elmi araşdırmalar, mədəni mübadilə, Azərbaycandakı Katolik Kilsəsinin fəaliyyəti və Bakıda ikinci Katolik Kilsəsinin tikintisi ilə bağlı hazırlıq işləri müzakirə olunub. Roma Papası XIV Leo Azərbaycanın bu əməkdaşlığının dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoqa töhfəsini xüsusi vurğulayıb.

Həmin səfər zamanı Azərbaycanın Müqəddəs Təxt-Tacdakı səfirliyinin inzibati ofisinin rəsmi açılışı da keçirilib. Bununla diplomatik təmsilçilik daha da möhkəmləndirilib.

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Müqəddəs Təxt-Taca növbəti səfərindən böyük şərəf hissi duyduğunu bildirib. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti bunun son 14 ildə Vatikanə altıncı səfəri olduğunu diqqətə çatdırıb. “Mən çox şadam ki, biz bu illər ərzində çox gözəl əməkdaşlıq yaratmışıq. Buraya hər gəlmişimizdə bizim dostlarımızın sayı artır”, - deyər Birinci vitse-prezident qeyd edib.

Heydər Əliyev Fondunun Vatikanla reallaşdırdığı çoxsaylı layihələr

Leyla Əliyevanın Müqəddəs Təxt-Tacın rəsmiləri ilə keçirdiyi görüşlərdə Heydər Əliyev Fondunun Vatikanla reallaşdırdığı layihələrdən məmnunluqla ifadə olunub. Vatikan şəhər-dövlətinin qubernatorluğunun prezidenti ilə görüşdə rahibə Raffaela Petrini Heydər Əliyev Fondunun Vatikanla həyata keçirdiyi layihələrə görə təşəkkür ifadə edib, göstərilən uzunmüddətli dəstəyi yüksək

kombaların bərpasına Heydər Əliyev Fondunun səyləri nəticəsində nail olduqlarını vurğulayıb.

Sonra Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa edilən Müqəddəs Kommodilla katekizmalarının açılışı olub.

Qeyd edilib ki, Heydər Əliyev Fondunun və Azərbaycanı dini icmaların təmsilçilərinin Vatikanə səfəri zamanı 2021-ci il martın 4-də Fond və Müqəddəs Arxeologiya üzrə Pontifik Komissiyası arasında Kommodilla katekizmalarının bərpası ilə bağlı müqavilə imzalanıb. Fondun göstərdiyi dəstək katekizmaların böyük arxeoloji dəyərə malik olan hissəsini ucmmaq təhlükəsindən qoruyub.

Səfər çərçivəsində Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Vatikanla Müqəddəs Pavel Bazilikasının baş keşişi, kardinal Ceyms Harvinin müşayiəti ilə bazilikada Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə həyata keçirilən bərpa və tikinti işləri ilə tanış olub.

Keşiş Don Lodoviko Turrisi və arxitektor Marko Çiriaki Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya kilse və burada görülən işlər barədə məlumat veriblər.

Diqqətə çatdırılıb ki, Müqəddəs Pavel Bazilikası Müqəddəs Pyotr Bazilikasından sonra Vatikanın ikinci ən böyük kilsəsidir və 1980-ci ildə UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilib.

Xatırladaq ki, 2024-cü il sentyabrın 11-də 25 ildən bir təşkil olunan və Müqəddəs Təxt-Tac tərəfindən qeyd edilən “Yubiley İli” çərçivəsində Vatikan Şəhər Dövlətinin Qubernatorluğu ilə Heydər Əliyev Fondu arasında Müqəddəs Pavel Bazilikasının mərmər örtüklərinin və dekorativ elementlərinin təhlükəsizliyinin təmin olunmasını və təmirini nəzərdə tutan sənəd imzalanıb. Sənədi Qubernatorluğun sabiq prezidenti kardinal Fernando Vergez Alzaqa və Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi, Heydər Əliyev Fondunun icraçı direktoru Anar Ələkbərov imzalayıblar.

Beləliklə, Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Vatikanla reallaşdırılan çoxsaylı layihələrlə Azərbaycanın bütün dünya-

ğının prezidenti, rahibə Raffaela Petrini mədəniyyətin və yaddaşın süllün əsas sütunları olduğunu bildirərək deyib: “Sərgi müxtəlif dinlər, xalqlar, mədəniyyətlər, dillər və ənənələr arasında dialoq üçün imkan yaratmaq məqsədi daşıyır. Bu, həm də xalqçılıq sənatının köklərinin ölkənin ənənələrinə dərinlənə bağlı olduğu Azərbaycan bərpa etdirir. Bu gün burada sərgilənən xalqlar çox bacarıqlı sənətkarlar tərəfindən yaradılmış dəyərli nümunələr olmaqla yanaşı, həm də kimliyin və bəşəriyyətin təəcəssümüdür”.

Raffaela Petrini eksponatların həm də dinlərarası dialoq dəyərinin səfirləri olduğunu diqqətə çatdıraraq, sərginin bu cür danışıqlar üçün konkret imkan yaratmaqla yanaşı, Azərbaycan ilə Vatikan arasındakı əlaqələrin mükməmməl ikitərəfli xarakterinin növbəti təsdiqi olduğunu bildirib.

Sərgidə təqdim olunan üç xalqının bəşəri dəyərlərə həsr olunmuş unikal bədii triptix olaraq deyən Azərbaycanın Müqəddəs Təxt-Tacdakı səfəri İlqar Muxtarov qeyd edib: “Səkkizillik iş prosesində hər üç dinin ənənələrinə tam hörmətlə yanaşımlaqla inanec, dialoq və dözümlülük arasında bədii sintezə nail olub. Ölkəmizdə Azərbaycan xalqının azad ruhu yalnız dözümlülükde deyil, həm də ibadət evlərinə və müqəddəs irsə həqiqi hörmətdə özünü göstərir. Bu ruh Azərbaycanda bütün dünyada nümayiş etdirilən dinclik şəraitində birgəyaşayışın özünəməxsus nümunəsini formalaşdırıb. Bu mənada bu gün təqdim olunan xalqlar son dərəcə dəyərli sənət əsərləridir”.

Qeyd edək ki, sənət əsəri iudaizm, xristianlıq və İslam dinlərinə həsr edilib, dərin fəlsəfi düşüncənin, milli sənətkarlıq ruhunun təəcəssümüdür. Hər üç xalqa özündə fərqli dinləri və mədəniyyətləri simvollaşdırır, lakin bir araya gələndə insanlığın ortaq dəyərlərini - sülhü, mərhəməti və ədaləti ifadə edir. Layihə Azərbaycan mədəniyyətinin dərinliyindən gələn universal dəyərlərin, mədəni diplomatiya strategiyasının təəcəssümüdür.

Azad, güclü və suveren Azərbaycan şəhidlərimizə ən böyük abidədir

Milli Məclis 27 Sentyabr - Anım Günü ilə əlaqədar Bəyanat qəbul edib

Milli Məclisin dünən başlanan payız sessiyasında ilk olaraq 27 Sentyabr - Anım Günü ilə əlaqədar Bəyanat qəbul olunub. Spiker Sahibə Qafarova bildirib ki, 27 sentyabr xalqımız üçün xüsusi tarixi və

şərait yaradıb. 2023-cü ilin sentyabr ayında keçirilən bir günlük antiterror əməliyyatı isə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsinin ən mühüm mərhələsinə başa çatdırılıb. Dövlətimizin su-



mənəvi əhəmiyyət daşıyır. Onun sözlərinə görə, 6 il bundan əvvəl həmin gün müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin başladığı Zəfər yürüşü ölkəmizin tarixində yeni dövr açdı: “44 günlük Vətən müharibəsində əldə edilən qələbə şəhər və kəndlərimizin əksər hissəsinin Ermənistan Respublikasının 30 illik işğalından azad edilməsinə gətirib çıxarmış, dövlətimizin ərazi bütövlüyünün bərpasına

verenliyi tam bərpa olunub, ölkə Konstitusiyasının qüvvəsi onun bütün ərazisində bərqərar edilib. Bu tarixi nailiyyətlər Ulu Öndər Heydər Əliyevin başladığı və Prezident İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi strateji xəttin təntənəsinə təcəssüm etdirib. Azərbaycan düşmən üzərində tarixi qələbələri xalqımıza bəxş etmiş müzəffər Ali Baş Komandana, cəsur əsgər və zabitlərimizə əbədi olaraq minnətdardır”.

Spiker: Vətən və xalq yolunda canından keçmiş şəhidlərimiz heç zaman unudulmayacaq

S.Qafarova qeyd edib ki, Vətən və xalq yolunda canından keçmiş şəhidlərimiz unudulmur və heç zaman da unudulmayacaq. O xatırladı ki, Prezident İlham Əliyevin 2020-ci il 2 dekabr tarixli sərəncamına uyğun olaraq, artıq 6 ildir ki, ölkəmizdə “Anım Günü” qeyd edilir. “Üç gün öncə, sentyabrın 27-də Anım Günündə Prezident İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva Zəfər Parkında Vətən müharibəsi şəhidlərinin xatirəsini yad etdilər. Həmin gün dövlət və hökumət rəsmiləri, hərbi qulluqçular, ictimaiyyət nümayəndələri də Zəfər Parkında oldular. Ölkəmizin şəhər və rayonlarında anım tədbirləri keçirildi. Anım Günüdür dərin ümummilli əhəmiyyəti var”, - deyən spiker əlavə edib ki, şəhidlərin xatirəsinin qorunub saxlanılması nəsillər arasında əlaqəni möhkəmləndirir, suveren və qüdrətli Azərbaycanın dəyərini daha yaxşı anlamağa kömək göstərir.

Daha sonra millət vəkili Ramid Namazov bəyanatın mətnini oxuyub. Bəyanatda bildirilib ki, 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan Vətən müharibəsi ölkəmizin tarixində dönüş mərhələsi təşkil edib. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin möhtəşəm Zəfəri Ermənistanın 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında saxladığı torpaqlarımızın böyük bir hissəsinin azad edilməsinə, yeni siyasi reallıqların yaranmasına və regionda yeni geosiyasi vəziyyətin formalaşmasına gətirib çıxarıb. Azərbaycan Respublikası dövlətimizin ərazi bütövlüyünün təmin olunması və işğal edilmiş torpaqların azad edilməsini tələb edən BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi məlum dörd qətnamənin və digər beynəlxalq təşkilatların müvafiq sənədlərinin icrasını təmin edib. Bu tarixi Qələbənin əldə edilməsi uzun illər ərzində dövlətimizin möhkəmləndirilməsi, iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi, milli təhlükəsizliyin təmin edilməsi, müdafiə potensialının artırılması, müasir və müştəkkil ordunun yaranması, ölkənin beynəlxalq nüfuzunun yüksəldilməsi, gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsi və tarixi şüurun dərinləşdirilməsi istiqamətində məqsədyönlü şəkildə aparılan işlərin nəticəsi olub.

Anım Günü azadlığımızın hansı qurbanlar hesabına əldə edildiyini xatırladır

Diqqətə çatdırılıb ki, düşmənin törətdiyi əməllərə baxmayaraq, Azərbaycan Ordusu beynəlxalq humanitar hüququn normalarına riayət edib, düşmənin hərbi qüvvələrini və hərbi obyektlərini hədəf almış, mülki şəxslərə və yaşayış məntəqələrinə zərər vurulmasının qarşısını almağa çalışıb.

Bəyanatda torpaqlarımızın döyüş meydanlarında qəhrəmancasına şəhid olmuş hərbiçilərimizin, əsgər və zabitlərimizin, qazilərimizin canı və qanı bahasına azad edildiyi qeyd olunub. Bildirilib ki, 2020-ci ilin payızında başlanmış hərbi-siyasi proseslər üç il sonra davam etdirilib. 2023-cü il sentyabrın 19-dan 20-dək keçirilən birgünlük antiterror əməliyyatı nəticəsində Ermənistan tərəfindən yaradılmış separatçı rejimin fəaliyyətinə son qoyulub, Azərbaycanın suverenliyi onun bütün ərazisində bərpa edilib. Bu möhtəşəm uğur 44 günlük Vətən müharibəsində əldə edilmiş tarixi Zəfərin məntiqi davamı və yekunu olub. Azərbaycan xalqının ictimai şüurunda 27 Sentyabr - Anım Günü, 8 Noyabr - Zəfər Günü və 20 Sentyabr - Dövlət Suverenliyi Günü mahiyyətə fər-

Ən mühüm amil...

Qeyd olunub ki, 44 günlük Vətən müharibəsində Qələbənin ən mühüm amili Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin siyasi və hərbi rəhbərliyi olub. Döyüş əməliyyatlarının gedişi şəraitində dövlət idarəçiliyinin, Ordunun və cəmiyyətin birliyi, operativ qərarlar qəbul etmək və qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmaq qabiliyyəti mühüm rol oynayıb. Onun nümayiş etdirdiyi sərkərdəlik məharəti, sarsılmaz siyasi iradəsi və strateji düşüncəsi müəyyən olunmuş hədəflərin əldə edilməsinə müstəsna töhfə verib. Hərbi Qələbə Vətən qarşısında hərbi borcunu şərafət və ləyaqətlə yerinə yetirən Azərbaycan əsgər və zabitlərinin mərdliyi və qəhrəmanlığı sayəsində əldə edilib. Azad olunmuş hər bir şəhər və kənd, hər bir yüksəklik onların şücaətinin şahidi olub. Bir çox hərbi qulluqçular “Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı” adına və digər yüksək dövlət mükafatlarına layiq görüblər. Torpaqlarımızın düşmən tapdağından azad edilməsi üçün canından və qanından keçmiş Azərbaycan oğullarının mərdliyi və qəhrəmanlığı xalqımızın qəhrəmanlıq tarixinin ən parlaq səhifələrindən biridir. “Təəssüf ki, hərbi əməliyyatlar dövründə Ermənistan silahlı qüvvələri beynəlxalq humanitar hüququn norma və prinsiplərini, o cümlədən 1949-cu il 12 avqust tarixli Cenevrə konvensiyalarını kobudcasına pozaraq mülki əhaliyə qarşı dəhşətli cinayətlər törədiblər. Cəbhə xəttindən uzaqda yerləşən şəhər və qəsəbələrə ballistik raketlər və qadağan olunmuş silahlar, o cümlədən kaset tipli döyüş sursatları ilə edilən hücumlar müharibə cinayətləri və insanlıq əleyhinə cinayətlərdir. Bu qanlı cinayətlər nəticəsində yüzlərlə insan, o cümlədən 100-dən çox mülki şəxs həlak olub, 450-dən çox insan yaralanıb” - deyərək, sənəddə vurğulanıb.

qli mənə daşıyır. Anım Günü azadlığımızın hansı qurbanlar hesabına əldə edildiyini xatırladır. Zəfər Günü ədalətin təntənəsinə təcəssüm etdirir. Dövlət Suverenliyi Günü isə Azərbaycan dövlətinin suveren hüquqlarının onun bütün ərazisində bərpa olunduğunu ifadə edir.

Azərbaycan dövləti şəhid ailələrinin və qazilərin sosial müdafiəsini, tibbi yardımını, mənzil təminatını və digər sosial məsələlərini daim diqqət mərkəzində saxlayır. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu bu istiqamətdə məqsədyönlü və davamlı tədbirlər həyata keçirir.

“Ölkədə şəhidlərin xatirəsini əbədiləşdirmək üçün ardıcıl işlər aparılır. Memorial komplekslər, abidələr və heykəllər yaradılır, küçələrə və yaşayış məntəqələrinə müharibə iştirakçılarının və qəhrəmanlarının adları verilir. Milli Məclis Vətən naminə canını qurban vermiş şəhidlərin əziz xatirəsinə dərin ehtiramını bildirir, döyüş meydanlarında həyatını təhlükəyə ataraq böyük Qələbəmizə töhfə vermiş əsgər və zabitlərimizin qəhrəmanlığını yüksək qiymətləndirir. Vətən müharibəsi şəhidlərinin əziz xatirəsi doğma torpağa məhəbbətin və qəhrəmanlığın ən yüksək təzahürü kimi xalqımızın yaddaşında əbədi yaşayacaqdır. Onların qəhrəmanlığı heç zaman unudulmayacaq, xalqımızın və dövlətin tariximizdə şərəfli səhifəsi kimi daim xatırlanacaq. Azad, güclü, vahid və suveren Azərbaycan şəhidlərimizə ən böyük abidədir” - deyərək, sənəddə vurğulanıb.

Nardar BAYRAMLI

Milli Məclisin payız sessiyası başlayıb

Deputatlar sessiyanın qanunvericilik işləri planını təsdiqləyiblər

Sentyabrın 30-da Milli Məclisin payız sessiyası öz işinə başlayıb. Dövlət Himni səsləndirildikdən sonra çıxış edən spiker Sahibə Qafarova tətil dövründə Milli Məclisin beynəlxalq fəaliyyətinin davam etdiyini diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, bu dövrdə 27 deputat 14 xarici ölkəyə 32 səfər həyata keçirib. Deputatlar 4 beynəlxalq təşkilatın tədbirlərində iştirak edib, ha-

maq üçün Milli Məclisə qaytarılması onun müdəcəllərinin təkmilləşdirilməsinə, dövlət dəstəyinin hədəflərinin və tətbiq mexanizminin dəqiqləşdirilməsinə imkan yaradıb: “Təqdim olunan layihə məhz bu çağırışa cavab verməklə yanaşı, layihənin konseptual mahiyyəti ayrı-ayrı vergi və sosial güzəştlərə tətbiq olunmuş, o rəqəmsal ekosistem üçün vacib olan mütəxəssis, investor,



belə Qazaxıstanda və Rusiyada keçirilən parlament seçkilərinin müşahidə ediblər. Bu dövrdə 14 ölkənin və 4 beynəlxalq təşkilatın 24 nümayəndə heyəti, ümumən 142 nəfər xarici qonaq Milli Məclisdə olub.

S.Qafarova bir sıra xarici ölkələrin nümayəndələri ilə Milli Məclisdə ikitərəfli görüşlər keçirdiyini də deyib. Onun fikrincə, Slovakiya Respublikasının Prezidenti Peter Pelleqrini, Fələstinin və Tacikistanın baş nazirləri, Pan-Afrika Parlamentinin Prezidenti, TürkpA-nın Baş katibi, Gürcüstan parlamentinin sədr müavini, Çin Xalq Respublikasının hakimiyyətinin rəhbər vəzifəli şəxsi və başlıq etdikləri nümayəndə heyətləri, yəni Çin Xalq Respublikasının və Özbəkistanın baş prokurorları ilə görüşlər Milli Məclisin beynəlxalq əlaqələrinin inkişafı baxımından əhəmiyyətli idi.

Daha sonra gündəlikdəki məsələlər müzakirə olunub. Əvvəlcə 27 Sentyabr - Anım Günü ilə əlaqədar Bəyanat qəbul olunub. Sonra millət vəkilləri 2026-cı il payız sessiyasının qanunvericilik işləri planını təsdiqləyiblər. İş planına Azərbaycanın dövlət büdcəsi zərfinə daxil olan qanun layihələri, Dövlət Qulluğu Məcəlləsi, “Pulsuz hüquqi yardım haqqında”, “Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozumlarla bağlı məlumat verən şəxslərin həvəsləndirilməsi və müdafiəsi haqqında”, “Aqrar sahə haqqında” və “Məhsul şəhadətnaməsi haqqında” qanun layihələri daxildir. Bundan əlavə sessiya ərzində bir sıra qanunlarda dəyişikliklərin edilməsi nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, Dövlət Qulluğu Məcəlləsinin və “Pulsuz hüquqi yardım haqqında” qanun layihəsinin aparıcı komitəsi Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsi müəyyən edilib. Korrupsiya ilə bağlı hüquqpozumlar barədə məlumat verən şəxslərin həvəsləndirilməsi və müdafiəsinə dair layihə üzrə aparıcı komitə Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsidir. “Aqrar sahə haqqında” və “Məhsul şəhadətnaməsi haqqında” qanun layihələri üzrə isə bu vəzifə Aqrar siyasət komitəsinə həvalə olunub.

İş planında, həmçinin Azərbaycan Prezidentinin, Milli Məclis deputatlarının, Ali Məhkəmənin, seçki hüququ olan 40 min vətəndaşın, Baş Prokurorluğun və Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında təqdim etdiyi qanun layihələrinə baxılması da nəzərdə tutulur.

Sonra “Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında” Konstitusiyaya qanununda dəyişikliklər II sessiyaya çıxarılaraq qəbul olunub.

Daha sonra iclasda Azərbaycan Prezidentinin etirazı ilə qaytarılmış “Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsində, “Sosial sığorta haqqında”, “Gömrük tarifi haqqında”, “Lisenzialar və icazələr haqqında” və “Dövlət satınalmaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 14 iyul tarixli 453-VIIQD nömrəli Qanunu müzakirəyə çıxarılıb. İclasda çıxış edən Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi, Prezident Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyasəti şöbəsinin müdiri Şahmar Mövsümov bildirib ki, cari ilin iyul ayında Milli Məclis tərəfindən qəbul olunmuş rəqəmsal texnologiyalar sahəsi subyektləri üçün bir sıra vergi və şərait imtiyazlarını nəzərdə tutan qanun layihəsi Azərbaycan Prezidentinin tərəfindən Konstitusiyaya uyğun olaraq Milli Məclisə geri qaytarılıb. Ötən dövr ərzində həmin qanun adidyyəti dövlət orqanları ilə birlikdə təkrarən müzakirə olunub, təkmilləşdirilərək Milli Məclisin müzakirəsinə təqdim edilib. O qeyd edib ki, qanun layihəsinin yenidən baxıl-

tədqiqat və bazar həlqələrinin vahid təşviq yaranmasında birləşdirir. Həmçinin innovasiyanın yeni məhsul və xidmətlərə çevrilməsinə şərait yaratmağı hədəfləyir”.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov isə sözügedən qanunda aparılan təkmilləşdirmənin əsas istiqamətlərini və detalları açıqlayıb. Onun sözlərinə görə, Milli Məclis tərəfindən növbədənkonar sessiya dövründə dövlətimizin rəqəmsal inkişaf strategiyasının və innovasiya ekosisteminin hüquqi bazasının yaradılması məqsədilə 4 layihədən ibarət qanunvericilik paketi müzakirə edilərək qəbul olunub və imzalanmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edilib. Bu pakete daxil edilmiş və 3 oxunuşdan keçən qanunlardan biri Vergi Məcəlləsinə və digər 5 qanuna dəyişikliklərdən ibarət olan, rəqəmsal iqtisadiyyatın stimullaşdırılmasını və bu sahədə güzəştlərin tətbiqini nəzərdə tutan qanun olub. Dövlət başçısı innovativ fəaliyyətə dövlət dəstəyi və güzəştlərlə bağlı bu qanunu Konstitusiyanın 110-cu maddəsinə uyğun olaraq təklif etdiyi dəyişikliklərlə təkrar baxılması üçün Milli Məclisə qaytarıb. “Biz 3 oxunuşa qəbul edilmiş qanunların Azərbaycan Prezidenti tərəfindən təklif edilən dəyişikliklərlə qaytarılması və qanunun məqsəduyğun hesab edilməyərək imzalanmadan geri qaytarılmasını konstitusional prosedurlar kimi fərqləndirməliyik. Ümumiyyətlə, qanunun imzalanmadan qaytarılması dövlət başçısının Əsas Qanunumuzda təsbit edilmiş müstəsna hüququ və bu hüququn reallaşdırılmasıdır. Bu, bir tərəfdən qanunvericilik prosesinin konstitusional davamı, digər tərəfdən də ali icra hakimiyyəti ilə qanunverici hakimiyyətin konstitusional əsasları əsasında qarşılıqlı fəaliyyət mexanizmidir. Beləliklə, Azərbaycan Prezidenti innovasiya ekosistemi üzrə dövlət dəstəyinin və stimullaşdırıcı mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi məqsədilə Milli Məclisin qəbul etdiyi qanuna bir sıra mühüm dəyişikliklər təklif edib”, - deyərək komitə sədri vurğulayıb.

A.Əmiraslanov deyib ki, yenilənmiş qanun İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinə müzakirə edilib və onun dövlət başçısının təklif etdiyi dəyişikliklərlə qəbul edilməsi məqsəduyğun hesab olunub. Müvafiq qərar komitə üzvləri tərəfindən yekdilliklə dəstəklənib. Onun sözlərinə görə, başlıca məqsəd yenə də ölkəmizdə innovativ iqtisadiyyatın inkişafının sürətləndirilməsi, bu sahədə çoxşaxəli dövlət dəstəyinin göstərilməsi və özəl investisiyaların cəlb edilməsinin stimullaşdırılmasıdır: “İlkin yaranmada sektor üzrə müəyyən edilən güzəştlər ümumi qaydada tətbiq edildirdi. Təklif edilən yeni dəyişikliklər isə innovativ fəaliyyətə dövlət dəstəyini konkret meyarlarla - ixrac göstəriciləri və valyuta daxilolmaları ilə əlaqələndirir və şortləndirir. Mühüm dəyişikliklərdən biri güzəştlərin tətbiq dairəsinin daha dəqiq müəyyən edilməsi və dövlət dəstəyinin konkret olaraq özəl innovativ sahibkarlığa istiqamətləndirilməsidir. Dövlət innovativ məhsullar üçün bazarın və tələbin formalaşmasına şərait yaratmaq məqsədilə 20 faizlik satınalma güzəşti müəyyən edir və yeni redaksiyada bu, imperativ norma kimi təsbit olunur. Nəhayət, yenilənmiş qanuna innovativ iqtisadiyyatın iştirakçısı olan sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi baxımından mühüm əhəvlər daxil edilir. Beləliklə, dövlət innovativ sahibkarlığa dəstəkləməyə davam edir, lakin bu dəstəyi şəffaf meyarlar əsasında konkret iqtisadi nəticəyə görə hədəfləyir”.

İclasda gündəliyə daxil olan digər qanun layihələri də qəbul olunub.

Nardar BAYRAMLI

Elektron pulköçürmələrlə bağlı yeni qaydalar

Maliyyə institutları il ərzində minimum 20 min manat köçürmə edə biləcək

Oktyabrın 1-dən Azərbaycanda elektron pulköçürmələri ilə bağlı yeni qaydalar qüvvəyə minir. Ölkədə fəaliyyət göstərən maliyyə institutları bu tarixdən etibarən Maliyyə Monitorinqi Xidmətinə elektron köçürmələrlə bağlı yeni qaydalara uyğun məlumatları təqdim etməli olacaq. Xidmətin qərarına əsasən, maliyyə vəsaitlərinin elektron köçürülməsi əməliyyatları üzrə bir təqvim ili üçün minimum hədd 20 min manat və ya ona ekvivalent xarici valyuta məbləğində müəyyən edilib. Yeni qaydaya görə, müştərinin bir təqvim ili ərzində

elektron köçürmələrinin məbləği 20 min manata çatdıqdan sonra onun hər növbəti elektron köçürməsi barədə məlumat Maliyyə Monitorinqi Xidmətinə təqdim ediləcək.

E-pulköçürmələrə hesablararası köçürmələr, hesab açmadan həyata keçirilən köçürmələr, bank hesabından elektron pul kisəsinə və virtual aktiv hesabına və ya cüzdanına, habelə elektron pul kisəsindən və virtual aktiv hesabından və ya cüzdanından bank hesabına köçürmə və digər elektron köçürmə əməliyyatları daxildir.

Şübhə yaradan əməliyyatlar araşdırılacaq

Qərar əsasən, cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı şübhə yaradan əməliyyatlar məbləğindən asılı olmayaraq Maliyyə Monitorinqi Xidmətinə bildirilməlidir.

Həmçinin xarici dövlətlərin siyasi nüfuzlu şəxsləri, onların yaxın qohumları və yaxın mənasibətdə olduqları şəxslər tərəfindən həyata keçirilən əməliyyatlar, sanksiya tətbiq edilən şəxslərin aktivləri ilə bağlı əməliyyatlar, eləcə də dini qurumların və qeyri-hökumət təşkilatlarının bank və digər ödəniş hesabları üzrə əməliyyatları məblə-

ğindən asılı olmayaraq araşdırılacaq. Qaydalara əsasən, aidiyyəti əməliyyatlar barədə məlumat və sənədlər, əsasən, əməliyyat həyata keçirildikdən sonra 3 iş günü ərzində təqdim edilməlidir. Bundan başqa, öhdəlik daşıyan şəxslər mövcud müştəriləri olan hüquqi şəxslərin benefisiar mülkiyyətçiləri barədə məlumatları 31 dekabr 2027-ci ilədək Maliyyə Monitorinqi Xidmətinə təqdim edəcəklər.

Beləliklə, banklar, elektron pul təşkilatları, vəkillər və digər maliyyə institutlarına risk əsaslı yanaşma tətbiq edilməklə, əməliyyatlara nəzarət gücləndiriləcək.



sui-istifadə hallarına, o cümlədən kibercinayətkarlıq meyillərinin yayılmasına qarşı mübarizə strategiyası tədbirlərinin bir hissəsidir.

Azərbaycan müasir texnologiya və innovasiyalardan istifadə etməklə pulların leqallaşdırılması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizəni gücləndirməklə, beynəlxalq maliyyə sisteminə iradəli dövlət kimi təqdim olunmaqdadır. Avropa Şurasının MONEYVAL Komitəsi-

“Çirkli pulların leqallaşdırılması”na qarşı sərt mübarizə

Yeni qaydalar bank və maliyyə sisteminə maliyyə intizamının gücləndirilməsi məqsədi daşıyır. Həmçinin “Çirkli pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” qanunvericiliyə uyğun olaraq, müəyyən edilmiş limitdən yuxarı əməliyyatlara sərt nəzarət mexanizmini ehtiva edir. Bu mexanizm həm də dünyada geniş xarakter alan rəqəmsal maliyyə sisteminin imkanlarından bir sıra hallarda

nin qiymətləndirməsi göstərir ki, Azərbaycan son illər bu istiqamətdə ən çox uğurlu nəticə əldə edən ölkələrdən biridir. Bu sahədə aparılan islahatlar və tədbirlər beynəlxalq standartlara cavab verir. Mövcud qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi və beynəlxalq standartlara uyğun olaraq tətbiq edilən qaydalar bu sahədə şəffaflığın gücləndirilməsinə səbəb olmaqdadır.

Elektron ticarətdə 10 ABŞ dolları tələbi

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl, sentyabrın 1-dən Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, elektron ticarətlə bağlı da yeni qaydalar və limitlər müəyyən edilib. Elektron ticarətə həyata keçirən qeyri-rezidentlərin ƏDV-nin məqsədləri üçün elektron qaydada vergi ucutuna alınması tələbi qüvvəyə minib. Qaydalara əsasən, Azərbaycanda iş və xidmətlərin təqdim edilməsindən döviyyəsi təqvim ili ərzində 10 ABŞ dollarının manat ekvivalentini keçdikdən sonra 30 gün müddətində elektron qaydada vergi ucutuna alınır.

Yeni dəyişikliklərin başlıca məqsədi sahibkarlar və rəqəmsal xidmət bazarında fəaliyyət göstərən xarici şirkətlər üçün vergi öhdəliklərini daha dəqiq müəyyənləşdirilməsi, e-ticarət platformalarının vergiyə cəlb olunmasının təmin edilməsidir. Dəyişiklik, eyni

zamanda, rəqəmsal iqtisadiyyat üzərində nəzarətin gücləndirilməsi ilə əlaqədar aparılan islahatların tələblərindən biridir. Digər mühüm məqam vergi bazasının iqtisadiyyatın rəqəmsallaşmasına uyğunlaşdırılması, rəqəmsal iqtisadiyyat quruculuğunda e-ticarətin hüquqi bazasının formalaşdırılmasıdır. Ümumilikdə, tətbiq olunan yeni mexanizm rəqəmsal xidmətlər sahəsində vergi inzibatchılığının təkmilləşdirilməsinə, vergi öhdəliklərinin icrasının asanlaşdırılmasına və şəffaflığın artırılmasına xidmət edir.

Ümumilikdə, bütün bu tədbirlərin məqsədi vergi və maliyyə sektorlarında nəzarət tədbirlərini gücləndirmək, qeyri-qanuni fəaliyyət və pul əməliyyatlarının qarşısını almaqdır.

E.CƏFƏRLİ

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsində müzakirəyə çıxarılan “Vergi Məcəlləsi”nə və “Hərbi qulluqçuların statusu haqqında” qanuna dəyişikliklər layihəsinə əsasən, hərbi qulluqçuların əməkhaqlarının artırılması, eyni zamanda onların pensiyalarının məbləğinə yenidən baxılması nəzərdə tutulur. Belə ki, dəyişikliyə görə, hərbiçilərin baza maaşı olan vəzifə maaşı rütbə maaşı ilə əvəz ediləcək, rütbə maaşının həcmi 70 faizə çatdırılacaq. Yeni islahat tədbiri nəticəsində Müdafiə Nazirliyinin bütün hərbiçilərinin əməkhaqları vergilər və digər icbari ödənişlər çıxıldıqdan sonra orta hesabla 22,8 faiz artacaq. Ar-

2024-cü və 2025-ci illərdə həyata keçirilən sosial dəstək tədbirləri

Hərbiçilərə dövlət qayğısı davamlı və genişdir, müxtəlif proqramları əhatə edir. Son bir ildə müxtəlif qanunlara edilmiş dəyişikliklər sayəsində hərbiçilərin pensiyası artırılıb, sosial təminatı yaxşılaşdırılıb. 2024-cü ildə “Əmək pensiyaları haqqında qanun”a edilmiş dəyişikliklərdən sonra müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan hərbi qulluqçuların pensiyası 10 faiz artırılıb. Bir il sonra, 2025-ci il yanvarın 1-dən etibarən dövlət başçısının imzaladığı müvafiq fərmanına əsasən, Müdafiə Nazirliyinin həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının aylıq vəzifə maaşları 20 faiz artırılıb. Həmçinin hərbi qulluqçuların aylıq vəzifə maaşlarına müəyyən edilən müddəti əlavələrin ödənilməsi təmin edilib, pensiya təminatı təkmilləşdirilərək indeksləşdirilib.

Ümumilikdə, Azərbaycanda hərbiçilərə olan dövlət qayğısı davamlı xarakter daşıyır və sosial xərclərin strukturunda hərbi qulluqçuların sosial təminatı başlıca yerlərdən birini tutur. Hərbiçilərimizin pensiya təminatı, müavinətlərinin artırılması istiqamətində ardıcıl addımlar atılmaqdadır.

Ölkəmizin iqtisadi-maliyyə imkanları genişləndikcə bu sahəyə daha böyük həcməldə vəsait yönəldilir. Azərbaycanın hərbi müdafiə xərclərinin artımı son illərdə davamlı templərlə artmaqdadır. 2003-cü ildə bu sahəyə yönəldilən dövlət xərclərinin məbləği 150 milyon manat idisə, hazırda 8,7 milyard manatdan çoxdur. Bu, o deməkdir ki, son 23 ildə hərbi xərclər 58 dəfə artırılıb.

Hərbiçilər üçün əlçatan və şəffaf ipoteka siyasəti

Hökumət hərbiçilərin mənzil təminatını daha da yaxşılaşdırmaq məqsədilə güzəştli ipoteka kreditlərinə əlçatanlığı da artırılıb. “Elektron ipoteka və kredit zəmanət” sistemi haqqında Əsasnamə”yə edilmiş dəyişikliklərə əsasən, Müdafiə Nazirliyi hərbi qulluqçulara verilən güzəştli ipoteka kreditlərinə dövlət tərəfindən maliyyə dəstəyi göstərilməsi imkanlarının daha da yaxşılaşdırılması nəzərdə tutulub. Belə ki, xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində təhsil almış hərbi qulluqçulara İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu tərəfindən verilən güzəştli ipoteka kreditlərinə dövlət dəstəyini əhatə edir. Qaydalara əsasən,

Dövlətin növbəti sosial qayğısı

Hərbiçilərin əməkhaqları artırılacaq

tımlar üçün dövlət büdcəsindən illik əlavə olaraq 550 milyon manatadək vəsait ayrılması nəzərdə tutulur.

Müdafiə Nazirliyi sisteminə aparılan bu sosial tədbirlər hərbiçilərin rifahını daha da artıraraq, onları daha çox xidmət etməyə stimullaşdıracaq. Bununla yanaşı,

hərbi qulluqçuların əməkhaqqı və təminat xərciylə arasındakı əlaqə aradan qaldırılmaqla, onların fərdi şəxsi hesabında qeydə alınmış pensiya kapitalı əsas götürülməklə pensiya məbləği formalaşacaq. Bu da gələcəkdə daha çox yığılma nisbəti əsasında daha yüksək pensiya məbləğini formalaşdıracaq.



4 mindən çox hərbi qulluqçu mənzillə təmin olunub

Hərbi qulluqçulara olan dövlət dəstəyinin nümunələrindən biri də hərbi qulluqçuların mənzil təminatıdır. Dövlət başçısının “Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçularının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi tədbirləri barədə” müvafiq fərmanına əsasən, davamlı olaraq Azərbaycan Ordusunda 20 təqvim ili və daha çox qüsursuz xidmət etmiş hərbi qulluqçuların dövlət vəsaiti hesabına alınmış mənzillərlə təmin olunması həyata keçirilir. Ötən dövr ərzində dövlət vəsaiti hesabına 20 il və daha çox xidmət etmiş 4167 nəfər hərbi qulluqçu mənzillərlə təmin olunub. Hazırda siyahı üzrə 1000-ə yaxın hərbi qulluqçu mənzil növbəsinə qəbul edilib və onların da tam təmirli mənzillərlə təmin olunması nəzərdə tutulur. 2026-cı

ilin dövlət büdcəsindən 35 milyon manat məbləğində bu məqsədlər üçün vəsait ayrılıb. Hazırda mənzil növbəsində dayanan, ancaq kirayədə qalan hərbiçilərin kirayəyə götürdüyü yaşayış sahəsinə görə, vəsaitləri mənzil almaq ödəyir ki, bu məqsədlər üçün də büdcədən 15 milyon manat vəsait ayrılıb.

Ümumilikdə, komissiya tərəfindən Müdafiə Nazirliyinin təqdim etdiyi siyahılar əsasında mənzil növbəsinə mütəmadi baxılır və vaxtaşırı mənzil almaq hüququ qazanan hərbi qulluqçular mənzil növbəsinə əlavə edilir. Göründüyü kimi, hərbiçilərin sosial təminatının, mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması dövlətin yürütdüyü siyasətin ən prioritet istiqamətlərindən biri kimi hər zaman ön planda dayanır.

ipoteka krediti ilə ev alan xüsusi təyinatlıların aylıq kredit ödənişinin yarısını dövlət ödəyir. Bundan başqa, xüsusi təyinatlı-

Əgər hərbiçilər ümumi məbləğin üzərinə düşən hissəsini daha tez ödəyirsə, ona aylıq hesablanmış ödəniş məbləğinin

lar ipoteka krediti götürərkən ilkin ödənişi də dövlət edəcək, gələcəkdə isə xüsusi təyinatlılara krediti bağlamaq üçün daha bir dəfə maddi dəstək verilir. Eləcə də, 5 il xidmət keçən zabit və gizirlərə də güzəştli ipoteka verilməkdədir. Bundan başqa, hərbiçilərin aylıq kreditlərinə də böyük güzəştlər nəzərdə tutulub. Onların aylıq kredit üzrə ödənişlərinin 50 faizini dövlət ödəyir. Borcun aylıq bərabər hissəsi aylıq, məsələn 500 manat olduğu halda onun 250 manatına dövlət zəmanət verir, verilən maliyyə dəstəyinin digər annuitet hissəsinin 50 faizi hərbiçinin öhdəliyində qalır.

dövlət tərəfindən verilmiş annuitet hissəsini yenə də dövlət tam şəkildə bağlayır. Hərbiçilər bununla ümumi kredit öhdəliyində ona aid olan ödəniş müddətini azaltmış olur.

İpotekanın əlçatanlığının təmin edilməsi və prosesin tam şəffaf həyata keçirilməsi üçün bütün resurslara rəqəmsal nəzarət olunur. İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu və müvəkkil bank ipoteka krediti verən banklar arasında informasiya mübadiləsi Elektron Hökumət İnformasiya Sistemində inteqrasiya olunub ki, bu da hərbiçilərin ipoteka reyestrini müəyyən edir.

E.CƏFƏRLİ

“OpenAI” və “Google” tədqiqatçılarından süni intellektlə bağlı xəbərdarlıq

“OpenAI” və “Google DeepMind” şirkətlərinin tədqiqatçıları neyron şəbəkələr əsasında maşın öyrənilməsi və süni intellekt sistemlərinin hazırlanması sahəsində təhlükəsizlik tədbirlərinin yetərli olmadığını bildiriblər. Onların fikrincə, texnologiyanın inkişafı o qədər sürətlə gedir ki, insanın özünü öyrədən və özünü təkmilləşdirən süni intellekt sistemlərinə nəzarət etmək imkanları gəldikcə məhduddur.

AZƏRTAC “Reuters” agentliyinə istinadla xəbər verir ki, tədqiqatçılar bu narahatlıqlarını “Palisade Research” qeyri-kommersiya təşkilatının iştirakı ilə yaratılmış “Frominside.ai” layihəsi çərçivəsində bölüşüblər. Layihənin iştirakçıları bildiriblər ki, onlar bu təhdidlərdən maraqlı məqsədlə deyil, problemi həqiqətən ciddi hesab etdikləri üçün danışırlar.

Onların sözlərinə görə, süni intellekt şirkətlərində yeni modellər yaradan mütəxəssislərə daha çox diqqət yetirilir, ehtiyatlı olmağa çağıran əməkdaşlar isə azlıqda qalırlar.

Layihənin əsas mövzularından biri rekursiv özünü təkmilləşdirmədir. Bu, süni intellektin insanın demək olar ki, iştirakı olmadan öyrənməyə davam etmə və müstəqil şəkildə yeni imkanlar əldə etmə qabiliyyətidir. Daha əvvəl “OpenAI” və “DeepMind” şirkətlərində çalışmış, hazırda isə “Resolution” qeyri-kommersiya təşkilatında elmi istiqamətə rəhbərlik edən Ceffri İrving bildirib ki, bununla bağlı risk “kifayət qədər sürətlə artır” və mütəxəssislər bu barədə açıq danışmalıdırlar.

“DeepMind” tədqiqatçısı Nil Nanda



süni intellekt səbəbindən bəşəriyyətin yox olması ehtimalını ən azı 10 faiz qiymətləndirdiyini və bu göstəricini “inanılmaz dərəcədə yüksək” hesab etdiyini bildirib. “OpenAI”nin tədqiqatçı-mühəndisi Xuan Felipe Seron Uribe də ehtiyatlı olmağa çağıraraq aparıcı süni intellekt labo-

ratoriyaları arasındakı hazırkı rəqəbəti “gözləri bağlı” yarışla müqayisə edib.

Bununla yanaşı, şirkət rəhbərləri də inkişaf tempinin azaldılmasının zəruriliyindən açıq danışmağa başlayıblar. Belə ki, “Anthropic” şirkətinin rəhbəri Dario Amodey sonayeni inkişaf tempini yavaşlatmağa və “tərəqqinin sürətini yavaşlatmağa” çağırıb. “OpenAI”nin baş direktoru Sem Altman da onunla razılaşdığını bildirib.

Bu risklərlə bağlı müzakirələr iyul ayında baş vermiş hadisədən sonra daha da intensivləşib. Həmin vaxt “OpenAI”nin agentləri sınaq mühitinin həddlərindən kənara çıxaraq süni intellektlə işləmək üçün beynəlxalq platforma olan “Hugging Face”ə müdaxilə ediblər. Daha əvvəl “OpenAI”də idarəetmə və təhlükə

kəsizlik məsələləri ilə məşğul olmuş Daniel Kokotaylo bildirib ki, bundan sonra keçmiş həmkarları onunla mütəmadi əlaqə saxlayaraq narahatlıqlarını bölüşməyə başlayıblar.

“OpenAI”nin baş elmi əməkdaşı və “Anthropic” şirkətinin həmtəşəvşilərindən biri, o cümlədən bir neçə tədqiqatçı qanunvericiləri sənayedə rekursiv özünü təkmilləşdirmə funksiyasına malik modellərin necə hazırlandığına diqqət yetirməyə çağırıb.

Bununla yanaşı, “OpenAI” və “Anthropic” yeni modellər təqdim etməkdə davam edirlər. “Reuters” agentliyi xəbər verir ki, “Anthropic” şirkəti səhmlərini birjaya çıxarmazdan əvvəl potensial investoriyə bəşəriyyət üçün mümkün “fəlakətli və ya ekzistensial risklər” barədə xəbərdar etməyi planlaşdırır.

4 trilyon avroya yaxın borc...

Böyük ənənələri olan Fransa Emmanuel Makronun 2018-ci ildən başlayan prezidentlik erasının acı meyvələrini dadmaqdadır. Hazırda Yelisey Sarayı siyasi elitanın dəyişməsi ərəfəsindədir. Konstitusiyaya görə, ölkədə 2027-ci ildə keçiriləcək prezident seçkilərində E.Makronun namizədliyini irəli sürmək hüququ yoxdur. Beləliklə, onun prezidentlik postunu cəmi bir neçə aydan sonra tərk edəcəyi artıq müzakirə mövzusu deyil. Bu gün Fransada əsas müzakirə mövzusu E.Makron iqtidarının yarıtmaz siyasətinə görə Fransanın borc girdabına düşməsidir.

Vəziyyətdən çıxmaq üçün müxtəlif variantlar təklif olunsada, tunelin sonunda işıq görünür.

Fransa borc girdabında

Getdikcə artan borclar və xarici dövlət borclarına xidmət haqlarının yüksək səviyyəyə çatması büdcə vəsaitlərinin qəniminə çevrilib, desək, əsl həqiqəti ifadə etmiş olarıq. Bu isə öz növbəsində zəncirvari fəsadlar yaradır. Hökumət dövlət borcuna xidmət xərclərini qarşılamağın asan yolunu sört qənaət rejiminə keçiddə, o cümlədən də sosial layihələri ix-tisara salmaqda görür. Nəticədə isə xüsusilə də həssas təbəqələrdən olan insanların gəlir imkanları azalır və onların həyat şəraiti daha da pisləşir. Ölkəni bürüyən narazılıqlar bunun əyani ifadəsidir.

sahəsinə ayrılan vəsaiti də üstləyir.

Vəziyyəti daha da mürəkkəbləşdirən amillərdən biri Fransanın qonşu ölkələrlə müqayisədə daha baha borclanmasıdır. Almaniya ilə Fransa arasında 10 illik dövlət istiqrazlarının gəlirliliyi üzrə fərq artıq təxminən bir faiz bəndinə çatıb. Bu isə maliyyə bazarlarında Almaniya inamın daha yüksək olduğunu, Fransanın borclarını qaytarmaq qabiliyyətinə dair narahatlıqların isə artdığını göstərir.

Baş nazir Sebastyen Lökonünün qarşısında çətin vəzifə dayanır. Maliyyə bazarlarının etimadını bərpa etmək üçün Fransa büdcə kəsirini azaltmalı, dövlət xərclərinə nəzarəti gücləndirməli və uzunmüddətli islahatlar həyata keçirməlidir. Lakin prezident seçkilərinə 8 ay qalması və hökumətin parlamentdə yetərli siyasi çoxluğa malik olmaması bu planların həyata keçirilməsini çətinləşdirir.

Hökumət artıq 2027-ci il büdcəsini balanslaşdırmaq üçün 30 milyard avro əlavə vəsait tapmalıdır. Borc üzrə faiz ödənişlərinin artması isə bu vəzifəni daha da ağırlaşdırır.

Fransanın vəziyyəti getdikcə borc içində olan ailənin vəziyyətinə bənzədilir: artan xərcləri ödəmək üçün daha bahalı kreditlərə müraciət etmək məcburiyyətində qalır. Üstəlik, yanacaq qiymətinin yüksəlməsi də ölkənin maliyyə vəziyyətinə əlavə təzyiq yaradır.

Neftin bir barelinin qiymətinin 110 dollara qədər yüksəlməsi enerji idxalının dəyərini artıraraq dövlət maliyyəsinə əlavə yük gətirə bilər. Belə bir şəraitdə hökumətin əhalini dəstəkləmək üçün yeni maliyyə yardımları ayırması daha da çətinləşir.

3,5 trilyon avronu ötən dövlət borcu - iqtisadiyyat üzərində ağır yük

Fransanın dövlət borcu 2026-cı ilin ikinci rübünün yekunlarına görə tarixi maksimumunu yeniləyərək 3,6 trilyon avroya yaxınlaşıb. Bu barədə sentyabrın 29-da ölkənin Milli Statistika və İqtisadi Araşdırmalar İnstitutu (Insee) məlumat yayıb. “2026-cı ilin ikinci rübünün sonunda Maastricht meyarlarına əsasən hesablanan dövlət borcu 3 trilyon 595,5 milyard avro təşkil edib”, - deyər məlumatda bildirilir.

Bu göstərici cari ilin birinci rübü ilə müqayisədə 59,6 milyard avro artıb. Fransanın dövlət borcunun ölkənin ümumi daxili məhsuluna (ÜDM) nisbəti 119 faizə çatıb. Bu göstəriciyə görə Fransa Avropa İttifaqında (Aİ) Yunanıstan və İtaliyadan sonra üçüncü yerdə qərarlaşıb.

2026-cı ilin birinci rübündə Fransanın dövlət borcu tarixdə ilk dəfə 3,5 trilyon avronu ötüb. Bundan sonra Fransanın iqtisadiyyat və Maliyyə Nazirliyi 2026-2027-ci illərdə yeni antirekordların qeydə alınacağını proqnozlaşdırıb.

Eyni zamanda, 10 illik dövlət istiqrazları üzrə faizlərin sentyabr ayında 4,5 faizə yüksəlməsi hökumətin maliyyə manevr imkanlarını daha da məhdudlaşdırıb. Ölkədə 10 illik dövlət istiqrazları üzrə gəlirlilik 2008-ci il global maliyyə böhranından bəri ən yüksək səviyyəyə çatıb. Halbuki COVID-19 pandemiyasından əvvəl ölkə həttə mənfə faizlərlə borclana bilirdi. Borca xidmət xərclərinin, yəni kreditlərə ödənilən faizlərin 65 milyard avronu keçəcəyi gözlənilir. Bu məbləğ dövlət büdcəsində təhsil

Ən ciddi göstəricilərdən biri - alıcılıq qabiliyyətinin hədsiz dərəcədə aşağı düşməsi

Fransada alıcılıq qabiliyyətinin azalması son onilliklərin ən ciddi göstəricilərindən birinə çevrilib. 2025-ci ildə əhalinin alıcılıq qabiliyyəti 0,7 faiz azalıb və cari ildə də eyni səviyyədə geriləmə gözlənilir. Belə hal 1960-cı ildən bəri yalnız iki dəfə - 1983-1984-cü və 2010-2013-cü illərdə müşahidə olunub.

Fransa İqtisadiyyat İnstitutunun hesablamalarına görə, 2024-cü ildən bəri alıcılıq qabiliyyətinin azalması 4 nəfərlik ailə üçün real ifadədə orta hesabla 1200 avro itkiyə səbəb olub. Tək yaşayan şəxs üçün isə bu itki təxminən 600 avro təşkil edir.

Mütəxəssislər vəziyyətin əsas səbəbləri sırasın-

Ölkədə yaşanan kəskin maliyyə qıtlığı və hökumətin sört qənaət rejiminə keçid etməsi fonunda Fransada etirazlar dalğası gənişlənir. Son vaxtlaradək ölkədə əsasən həssas qruplardan olan təbəqələr küçələrdə etirazlara çıxırdılar. Sonradan digər qonşu ölkələrə də sırayət edən “Sarı jiletli” hərəkatı, “peyin inqilabı”, pensiyaçıların etirazları və s. buna misaldir. Son vaxtlarda etirazçılar sırasına məmurlar, hətta asayiş keşikçiləri də qoşulurlar ki, bu da vəziyyətin dözülməz dərəcədə ağır olmasının əlamətidir.

O cümlədən son günlərdə Fransada lisey şagirdləri siniflərdə sıxlığa, müəllim çatışmazlığına, təhsil və tibbi-sosial heyətin azlığına etiraz edirlər. Bu qəbildən olan etirazlar xüsusilə də İl-de-Frans bölgəsində genişlənib. Bir neçə təhsil müəssisəsindən girişlərin bağlanması halları qeydə alınıb. Hədislərdən sonra hökumət təhlükəsizlik tədbirlərinin gücləndirilməsini açıqlayıb.

Val-de-Marn departamentinin Kretey şəhərində başlayan hərəkat Paris ətrafındakı bir sıra yaşayış məntəqələrinə də yayılıb. Fransanın bir neçə mediasının məlumatına görə, Sena-Sen-Deni departamentində Sen-Deni, Overvilay, Sen-Uen və Blan-Mesnil şəhərlərində, həmçinin Val-de-Marn departamentində Limey-Brevann şəhərində də şagird aksiyaları keçirilib. Lisey şagirdləri siniflərdə həddindən artıq sıxlıqdan, müəllim çatışmazlığından və onların əvəzlənməsində yaranan çətinliklərdən, eləcə də təhsil və tibbi-sosial personalın azlığından şikayətlənirlər. Bəzi şagirdlər təhsil müəssisələrinin binalarının vəziyyətindən pisləşdiyini, sanitari problemləri və sinif otaqlarında yüksək temperaturu da qeyd edirlər. Verilən məlumatlara görə, bəzi siniflərdə 35-37 şagird təhsil alır.

Müəllim çatışmazlığı yeni dər ilinin əvvəlində də narahatlıq doğurub. “Le Monde” qəzetinin yaydığı məlumata görə, sentyabr ayında iki həmkarlar itti-

da inflyasiyanı və real əməkhaqlarının azalmasını göstərirlər. 2019-cu ildən bəri qiymətlər 21,3 faiz artdığı halda, əməkhaqları 18,7 faiz yüksəlib. Eyni zamanda, işsizlik səviyyəsinin 2023-cü ilin əvvəlindəki 7,2 faizdən 8,3 faizə yüksəlməsi ailələrin gəlirlərinə əlavə təzyiq yaradıb.

Alıcılıq qabiliyyətinin azalması xüsusilə orta gəlirli ailələrə təsir göstərir. 2019-2024-cü illərdə Milli Statistika və İqtisadi Araşdırmalar İnstitutunun araşdırdığı 343 peşədən 222-də əməkhaqları real ifadədə azalıb. Eyni zamanda, bahalaşma səbəbindən fransızlar endirimlərə və daha ucuz mağaza markalarına üstünlük verməyə başlayıblar.

faqının araşdırmasına əsasən, sorğuda iştirak edən dövlət kollec və liseylərinin yarıdan çoxunda dərslərin ilk həftəsində ən azı bir müəllim çatışmayıb. Lisey Şagirdləri

Həmkarlar İttifaqı Birliyi dövlət sektorunda keçirilən aksiyalardan yararlanaraq, hərəkatı genişləndirmək və daha çox təhsil müəssisəsinin girişini bağlamaq niyyətindədir. “Hökumət petisiyaları və nümayişlərə başa düşmür. Ona görə ümid edirik ki, bu dəfə bizi anlayacaq və real problemlə məşğul olmağın lazım olduğunu dərk edəcəkdir”, - deyər həmkarlar itti-

faqının nümayəndəsi bildirib. USL-in prezidenti Riyad Rani də təhsil müəssisələrində personal çatışmazlığını tənqid edib. O, xüsusilə təhsil üzrə köməkçilərin, tibb bacılarının, sosial işçilərin və rəhbər heyətin çatışmadığını vurğulayıb.

Bununla yanaşı, aksiyalar insidentlərlə də müşayiət olunub. Ötən həftə təxminən on liseydə zorakılıq və ya əmlaka ziyan vurulması halları qeydə alınıb. Bir lisey direktoru yaralanıb, 31 nəfər saxlanılıb. Bəzi təhsil müəssisələrinin yaxınlığında fişəngatanlardan istifadə və vandalizm halları da qeydə alınıb. Bu insidentlərdən sonra hökumət liseylərin ətrafında təhlükəsizlik tədbirlərinin gücləndirilməsinə qərar verib.

Hərəkat siyasi mübahisələrə də səbəb olub. Eduard Jefre “Əyilməz Fransa” partiyasının bəzi seçilmiş nümayəndələrini lisey blokadalarını təşviq etməkdə ittiham edib və bunu “gənclərin siyasi məqsədlərlə alətə çevrilməsi” kimi qiymətləndirib. LFI deputatı Lili Buayard isə öz növbəsində lisey şagirdlərinə dəstəyini ifadə edərək, aksiyaların genişləndirilməsinə çağırıb və təhsil müəssisələri arasında resurs imkanları baxımından mövcud bərabərsizliyə diqqət çəkib.

Mübariz FEYİZLİ

Avropada ciddi hərbi hazırlığa start verilir

Almaniya yenidən prosesin mərkəzində yer alacaq - tarix təkrarlanırmı?

Avropada formalaşan yeni siyasi, hətta hərbi situasiya diqqətlə izlənilir. Siyasi mütəxəssislərin də bildirdiyi kimi, köhnə qitənin bir çox ölkələrində ideoloji baxımdan sağ millətçilərin hakimiyyətə gəlişi 100 il öncəni xatırladır - burada daha çox Avropa millətçiliyinin ön plana çıxışı “qorxu” formalaşdırır.

“Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda yeni bir ümumAvropa qarşılıqlı gözlənilə bilirmi?” sualı isə hələ də açıq qalır. Nəzərə alsaq ki, Avropa bu müharibədə birmənalı tərəf kimi çıxış edir, hazırda inkişaf edən bəzi proseslər daha genişmiqyaslı konfrantasiyanın da “qılgılıcı” sayılır.

Yeni hərbi-logistika qovşağı

Belə ki, Almaniya NATO-nun Şərq cinahını gücləndirmək üçün yeni hərbi-logistika qovşağı yaradır. Artıq Almaniya Müdafiə Nazirliyi NATO-nun Şərq cinahına hərbi qüvvələrin operativ daşınmasını təmin etmək məqsədilə Bremerhaven limanında nəhəng logistika qovşağının qurulmasına dair niyyət protokolu imzalayıb. Layihə çərçivəsində Bundesver və NATO müttəfiqlərinin texnika və şəxsi heyətinin Şərqi Avropaya operativ köçürülməsini təmin etmək üçün limanın və regional nəqliyyat şəbəkəsinin infrastrukturunun yenidən qurulacağı bildirilib. Almaniyanın müdafiə naziri Boris Pistorius, Bremen meriyanı və liman operatoru olan şirkətin rəhbərliyi tərəfindən imzalanan sənədə əsasən, Müdafiə Nazirliyi bu məqsədlə 1,35 milyard avroya qədər vəsait ayıracaq. Bu, Bremen əyalətinin tarixində hərbi büdcədən ayrılan ən böyük maliyyə vəsaitidir.

Nazir B.Pistorius kəskinləşən təhlükəsizlik mühitində zirehli texnikanın, yanacağın və minlərlə hərbinin qısa müddətdə NATO-nun Şərq cinahına yerləşdirilməsi qabiliyyətinin alyansın çəkindirmə və müdafiə gücü üçün həlledici əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib.

Orta Qüvvələrin əsas vasitəsi - “Jackal”

Hərbi mütəxəssislər bildirirlər ki, alman ordusu uzun məsafələrdə cəld hərəkət edə bilən və eyni zamanda ağır silahlı düşmənlə döyüşə tab gətirə bilən yeni növ döyüş quruluşuna arxalanır. Bu sözə Orta Qüvvələrin əsas vasitəsi “Jackal” (Çaqqal) BMP olmalıdır. “Çaqqal” yeni zirehli maşından daha çox fərqlidir. Bu, Bundesverin Orta Quru Qoşunlarının artıq əsas elementdir, tez bir zamanda yerləşdirilə bilən və eyni zamanda əhəmiyyətli atəş gücünə malik olan yeni qüvvələr kateqoriyasıdır. NATO-nun Şərq cinahını nəzərə alaraq, bu qabiliyyət xüsusi əhəmiyyət kəsb edir - eyni zamanda hazırkı vəziyyətdə NATO üçün Şərq cinahı da böyük mənə daşıyır. Almaniya bu regionun ittifaq daxilində möhkəmlənməsində və müdafiəsində mühüm rol oynadığından, Bundesverin uzun və mürəkkəb daşıma tələb etməyən, uzun məsafələri mümkün qədər tez qət edə bilən birlişmələrə ehtiyacı var. Orta Qüvvələr məhz buna görə yaradılıb. Onlar yüngül, yüksək mobil birlişmələr və ağır tank bölmələri arasında bir yer tutmaq üçün nəzərdə tutulub. Bu vəzifə üçün “Çaqqal” əsas döyüş vasitəsinə çevrilib: Bundesver onu Orta Qüvvələrin “onurğa sütunu” adlandırır. Artıq Almaniyanın arsenalında 150 “Çaqqal” təkrarlı piyada döyüş maşını var - Berlin bu sıraya daha 35-ni də əlavə edir.

100 il öncə...

Maraqlıdır ki, bəzi siyasi və hərbi mütəxəssislər də hazırkı Avropanı II Dünya müharibəsindən öncəki situasiya ilə müqayisə edirlər. Oxşarlıq daha çox hərbi-logistik hazırlığın və Avropanın Şərq istiqamətində təhlükəsizlik xəttinin möhkəmləndirilməsinin artması məstəvisində vurğulanır. Hazırda Almaniya NATO-nun Avropadakı əsas logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib - sentyabrın 29-da Bremen ərazisində yeni “Deployment Hub” yaradılması barədə Almaniya Müdafiə Nazirliyi ilə razılaşma bunun sübutu kimi önə sürülür. Qeyd edildiyi kimi, burada məqsəd müttəfiq qoşunlarının, texnikasının və materiallarının Almaniya üzərindən sürətli şəkildə daşınmasını təmin etməkdir.

Siyasi analitiklər hazırkı situasiyanı 100 il öncəyə 3 kateqoriya üzrə oxşadırlar:

- Birinci oxşarlıq - Avropanın Şərqində təhlükəsizlik xəttinin hərbişməsi. 1930-cu illərin sonlarında Avropada dövlətlər mümkün böyük müharibəyə hazırlaşır, qoşunların yerləşdirilməsi, demir yolları, yollar və hərbi təchizat xətləri strateji əhəmiyyət qazanırdı. Bu gün də NATO-nun Şərq cinahında eyni tipli hərbi mobillik və logistika infrastrukturuna ön plana çıxır. NATO hazırda Şərq cinahında doqquz çoxmillətli döyüş qrupu saxlayır və sürətli gücləndirmə imkanlarını artırır.

- İkinci oxşarlıq - Almaniyanın coğrafi-logistik rolunun artmasıdır. Almaniya Avropanın mərkəzində yerləşdiyinə görə Qərbdən gələn qüvvələrin Polşa, Baltıqyanı ölkələr və digər Şərq istiqamətlərinə çatdırılmasında əsas keçid məkanındır. Almaniyanın JSEC

Almaniyanın “hərbi siması” dəyişir

Beləliklə, Avropada mövcud təhlükəsizlik vəziyyəti Bundesverə qoyulan tələbləri kökündən dəyişir. II Dünya müharibəsindən sonra Almaniyanın hərbi imkanlarına qarşı çox ciddi məhdudiyyətlər qoyulmuşdu. 1945-ci ildən Almaniyanın demilitarizasiyası elan edildi. Potsdam razılaşmasına əsasən Almaniyanın hərbi

potensialı ləğv edilməli, silahlı qüvvələr və hərbi istehsal imkanları aradan qaldırılmalı idi. Almaniyanın öz ordusu olmamalı idi.

Bundesver yalnız 1955-ci ildə, Qərbi Almaniyanın NATO-ya daxil olması ilə yaradıldı. 1955-ci ilə qədər Almaniyanın öz silahlı qüvvələri yox idi. Paralel olaraq həmin dövrdə Almaniyanın hərbi sənayesinə də

məhdudiyyətlər qoyulmuşdu. Sonrakı razılaşmalarla Qərbi Almaniyanın müəyyən silahları istehsal etməsinə də məhdudiyyətlər təbiiq edildi. Nüvə, bioloji və kimyəvi silahlardan imtina Qərbi Almaniya hərbi statusunu mühüm elementlərindən biri kimi yadda qalmışdı. Bundesverin yaradılması zamanı Qərbi Almaniya bu kateqoriyalarda silah əldə etməmək öhdəliyi götürmüşdü.

Vurğulandığı kimi, II Dünya müharibəsindən sonra Almaniyanın hərbi potensialının məhdudlaşdırılması Avropanın təhlükəsizlik sisteminin əsas şərtlərindən biri idi. Lakin “soyuq müharibə”nin başlanması ilə geosiyasi realqlar dəyişdi və vaxtilə hərbişdirilməsi təhlükə sayılan Qərbi Almaniya NATO-nun müdafiə arxitekturasının əsas dayaqlarından birinə çevrildi. Bu gün isə Almaniya yenidən Avropanın hərbi-logistika mərkəzi rolunu gücləndirir.”

Rusiya “həyəcan təbili” çalır...

Təbii ki, Rusiyanın bu prosesə susqun qalmayacağı gözlənilirdi - belə də oldu. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov NATO və Aİ ölkələrində, xüsusən də Almaniya və Baltıqyanı ölkələrdə “nazımın metastazlarının” sürətlə yayıldığını bildirib. Lavrov BMT Baş Assambleyasının 81-ci sessiyasının yüksək səviyyəli həftəsində iştirak etdikdən sonra keçirilən mətbuat konfransında Avropa ölkələrində radikal ideyaların yayılmasının həyəcanverici tendensiyasını vurğulayıb. “Biz həmçinin neoneasizmin təzahürlərinə qarşı gücəşiz mübarizənin vacibliyini vurğuladıq, əsasən Ukraynada, lakin təkcə orada deyil. Çünki bu mizantrop ideologiyasının metastazları indi qitəmizin digər ölkələrində, əsasən Aİ və NATO üzvləri arasında, Baltıqyanı ölkələrdə və Almaniya da görünür. Bu, xüsusilə həyəcanvericidir”, - deyər Sergey Lavrov bildirib.

Qeyd edək ki, Rusiya tərəfi əvvəllər də Almaniya da nasist ideyalarının yayılmasına işarə etmişdi. Diplommat münacişəyə son qoyulmasının əsas şərti olaraq Avropa ölkələrində bu ideologiyanın tamamilə aradan qaldırılmasının vacibliyini söyləmişdi.



strukturu da məhz qoşun və texnikanın Avropa daxilində sürətli hərəkətinə koordinasiya edir.

- Üçüncü oxşarlıq - müharibəyə yalnız döyüş meydanında deyil, əvvəlcədən infrastruktur səviyyəsində hazırlaşmaqdır. IISS-in 2026-cı il təhlilində Almaniya NATO-nun Şərq cinahının gücləndirilməsi üçün “həll-edici hub” kimi xarakterizə edilir - hesabatda yanacaq, ağır texnikanın daşınması, demir yolları və digər logistika imkanlarındakı çatışmazlıqlar da vurğulanır.

Amma ortada fərqli nüanslar da var. Məsələn, 1939-cu il ərəfəsində Avropada müstəqil dövlətlər arasında açıq ekspansionist siyasət və ittifaqların dağılması gedirdi. İndiki Almaniya isə NATO-nun kollektiv müdafiə sisteminin daxilində hərəkət edir və qurulan logistika infrastrukturunu rəsmi olaraq müttəfiqlərin sürətli müdafiə və gücləndirmə imkanlarını artırmaq məqsədi daşıyır. NATO özü də bu tədbirləri Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsindən sonra dəyişmiş təhlükəsizlik şəraitinə cavab kimi təqdim edir.

P.İSMAYILOV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmatbuatyayımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Spark Press” MMC - 0503548555
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

1 illik abunə - 158,40 AZN
6 aylıq abunə - 79,20 AZN



Prokurorluq işçilərinin peşə bayramıdır

Azərbaycan dövlətçiliyinin əsas dayaqlarından biri hüququn aliliyinin və ədalət mühakiməsinin etibarlı şəkildə təmin edilməsidir. Bu baxımdan prokurorluq orqanlarının formalaşması və fəaliyyətə başlaması, sonrakı tarixi inkişaf mərhələlərindən keçərək müasir dövrə qədər öz funksiyasını davam etdirməsi ölkəmizin hüquq sisteminin təşəkkülündə mühüm yer tutur. Aradan 1 əsrdən artıq zaman keçməsinə baxmayaraq, prokurorluğun keçdiyi tarixi yol yalnız illər və statistik göstəricilərlə deyil, eyni zamanda dövlətçilik ənənələrinin möhkəmlənməsi, milli iradənin ifadəsi və hüquqi düşüncənin inkişafı baxımından da əhəmiyyət daşıyır.

108 illik yol - həm çətinliklərin, həm də uğurların məcmusudur. Əsrin əvvəllərində cümhuriyyətin hüquqi təməlini qoyan bu orqan sonrakı onilliklərdə müxtəlif siyasi, ictimai şəraitlərdən keçərək güclənib, müstəqillik dövründə isə tamamilə yeni mahiyyət qazanaraq, dövlətin suverenliyi, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının qorunması üçün etibarlı mexanizmə çevrilib.

Bu gün Azərbaycanda prokurorluq işçilərinin peşə bayramıdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Nazirlər Şurası 1 oktyabr 1918-ci il tarixli qərarı ilə Bakı Dairə Məhkəməsinin tərkibində prokurorluq təsis edib. Prokurorluq orqanlarında aparılan hərtərəfli isla-

Ədalətin və qanunun keşiyində

108 illik şərəfli yol...

hatların ilkin əsasını və qanunvericilik bazasını 12 noyabr 1995-ci il tarixdə ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul edilmiş müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası təşkil edir.

Azərbaycan Konstitusiyasında ölkəmizin dövlət quruluşu sistemində prokurorluğun yeri müəyyənləşdirilib. Belə ki, məhkəmə hakimiyyəti sisteminə daxil olan prokurorluq orqanlarının statusu, təşkili, fəaliyyət prinsipləri, səlahiyyət dairəsi və vəzifələri qanunvericilik qaydasında təsbit edilib.

Heydər Əliyevin 17 iyul 1998-ci il tarixli sərəncamı ilə milli prokurorluq orqanlarının yarandığı gün - oktyabr ayının 1-i Prokurorluq işçilərinin peşə bayramı günü kimi təsis edilməklə qeyd olunmağa başlanılıb.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda hüquqi dövlət quruculuğu, qanunun aliliyinin təmin olunması və vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının qorunması prioritet istiqamətlərdən birinə çevrilib. Dövlət başçısı hər zaman vurğulayıb ki, ədalət və qanunçuluq prinsipləri yalnız cəmiyyətin deyil, həm də dövlət idarə-

rəçiliyinin əsas dayəğıdır. Bu baxımdan prokurorluq orqanlarının fəaliyyəti müasir tələblərə uyğun şəkildə təkmilləşdirilmiş, struktur və kadr islahatları həyata keçirilib, maddi-texniki baza gücləndirilib.

Prokurorluq orqanlarının müstəqilliyi və peşəkarlığının artırılması istiqamətində qəbul edilən dövlət proqramları, qanunvericilikdə aparılan dəyişikliklər və idarəçilikdə təbiiqə olunan innovativ mexanizmlər, məhz Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsinin nəticəsidir. Bu gün prokurorluq yalnız cinayətkarlığa qarşı mübarizə aparən bir institut deyil, həm də vətəndaşların ədalətə inamını möhkəmləndirən, dövlətin sosial-siyasi sabitliyinə töhfə verən mühüm hüquq-mühafizə orqanıdır.

Xüsusilə son illərdə korruptsiyaya qarşı mübarizə, şəffaflığın təmin olunması, elektron xidmətlərin tətbiqi və kadr hazırlığında yeni mərhələnin başlanması prokurorluğun fəaliyyətinə keyfiyyətə yeni çalarlar gətirib.

Bu isə Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi strateji kursun - hüquqi dövlət, güclü ədalət sistemi və qanunun aliliyinin təmin olunması siyasətinin bariz təzahürüdür.

Azərbaycan Prezidentinin 3 mart 2004-cü il tarixli sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin yaradılması həm də prokurorluq strukturunun daha da təkmilləşdirilməsinə yönəldilmiş mühüm idi. Bu sərəncam müştəkkil cinayətkarlığın ən təhlükəli təzahürlərindən olan korruptsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsində və işin daha səmərəli təşkil olunmasında əhəmiyyətli rol oynayır.

Prokurorluq işçiləri hüquqi maarifləndirmə işlərində də fəal iştirak edirlər. Onlar yalnız cinayətkarları cəzalandırmaqla deyil, eyni zamanda, cinayətin qarşısını almaqla, vətəndaşlara qanunun necə işlədiyini başa salmaqla da məşğuldurlar. Bu isə uzunmüddətli perspektivdə hüquqi savadlı və təhlükəsiz bir cəmiyyətin formalaşmasına xidmət edir.

Yeganə BAYRAMOVA

İnsanları bir-birinə yaxınlaşdıran universal dil... Beynəlxalq Musiqi Günüdür

Bəzən bir mahnı illər əvvəl yaşadığımız bir günü, insanı, hətta çoxdan unuttuğumuzu düşündüyümüz hissləri geri qaytarır. İlk öncə notlar səslənir və sanki zaman bir anlıq dayanır. Gözlərimizin önündə köhnə xatirələr canlanır, içimizdə qoribə bir duyğu yaranır. Musiqinin möcüzəsi də elə bundadır. O, qulaqlarımızla eşidilir, amma ən çox ruhumuzda hiss olunur.

Musiqi yalnız səslərdən və notlardan ibarət deyil. İnsanın hisslərini ifadə edən, bəzən sözlərin çatmadığı yerdə danışan, insanları bir-birinə yaxınlaşdıran universal dildir.

Oktyabrın 1-i dünyada Beynəlxalq Musiqi Günü kimi qeyd edilir. Bu günün təsis edilməsinin təşəbbüskarlarından biri bəstəkar Dmitri Şostakoviç və Beynəlxalq Musiqi Şurasının sədri Yehudi Menuhin olub.

Bayram bütün dünyada hər il ən yaxşı sənətkarların və bədii kollektivlərin iştirakı ilə böyük konsert proqramları ilə qeyd olunur, həmçinin dünya mədəniyyəti xəzinəsinə daxil olan bəstələr dinlənir. Eyni zamanda, bəstəkarlar, ifaçılar, musiqişünaslarla yaradıcılıq görüşləri keçirilir, tematik sərgilər və marifləndirici tədbirlər təşkil olunur ki, bu da musiqinin bir sənət kimi müxtəlif icmalarda yayılması məqsədinə xidmət edir.

Bəşəriyyət musiqi ilə ən qədim zamanlardan tanış olub. Afrika mağaralarında çoxdan yoxa çıxmış tayfaların qayaüstü rəsmlərində musiqi alətləri olan insanlar təsvir edilib. 2000-ci ildə Çin arxeoloqları iki min il əvvəl, Han sülaləsi dövründə yaradılmış musiqi alətləri muzeyini aşkar ediblər. Əsrlər və milliliklər boyu musiqi hər bir xalqın mədəni ənənəsinin, dini aynələrinin və gündəlik həyatının ayrılmaz hissəsi olub.

Ruhumuza toxuna bilər

Musiqinin insan psixologiyasına təsiri danılmazdır. Sakit melodiyalar insanı rahatlaşdırır, ritmik musiqilər enerji verir, kövrək və duyğulu əsərlər isə insanın daxilində dərin hisslər oyadır. Bəzən insanın danışmağa sözü olmur. İçində yaşadığı hissləri ifadə edə bilmir. Belə məqamlarda bir musiqi sanki onun əvəzinə danışır. Dinlədiyimiz əsərin sözlərində və melodiyasında özümüzün nələrisə tapırıq.

Musiqi həm də insanı gündəlik həyatın yorğunluğundan uzaqlaşdırır. Bəzən bir neçə dəqiqə sevdiyimiz musiqiyə qulaq asmaq belə düşüncələrimizi toparlamağa, sakitləşməyə və özümüzə baş-başa qalmağa kömək edir.



Azərbaycan musiqisi bu universal dilin özünəməxsus və zəngin nümunələrindən biridir. Muğam, aşiq sənəti, xalq mahnıları, klassik

Sözlərin bitdiyi yerdə musiqi başlayır

Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan insanlar bir-birinin dilini bilməsələr də, eyni musiqidə ortaq hiss tapa bilərlər. Çünki sevincin, kədərin, həsrətin, sevginin və ümidin dili birdir. Elə buna görə, musiqi xalqları birləşdirən ən güclü vasitələrdən biri hesab olunur. Bir melodiyayı dinləmək üçün onun dilini bilmək vacib deyil. Musiqinin yaratdığı hissi anlamaq üçün tərcüməyə ehtiyac yoxdur.

Bəlkə də musiqinin ən böyük gücü elə bundadır. O, insanın yalnız səsi deyil, yaddaşına, düşüncəsinə və ruhuna toxunur.

Tarın, kamançanın və qavalın səsi isə Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin ayrılmaz hissəsinə çevrilib. Azərbaycan professional musiqisinin inkişafında Üzeyir

Hacıbəyovun xüsusi rolu var. Onun yaradıcılığı milli musiqi ənənələri ilə dünya musiqi məktəbinin imkanlarını bir araya gətirdi. Sonrakı dövrlərdə Qara Qarayev, Fikrət Əmirov, Niyazi və başqa görkəmli sənətkarlar Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin inkişafına mühüm töhfələr verdilər.

Yeganə BAYRAMOVA

Ömrün müdriklik çağı...

Ahillara qayğı bir günün deyil, hər günün məsuliyyətidir

İnsan ömrü zamanın axışı kimi sürətlə irəliləyir. Çox vaxt bunun necə baş verdiyini hiss etmirik. Həyat yolu boyunca uşaqlıqdan gənliyə, gənlikdən yetkinliyə, daha sonra isə ahıllıq mərhələsinə keçirik. Yaş artdıqca insanın gündəlik ehtiyacları və gözləntiləri də fərqlənməyə başlayır. Xüsusilə, ahıl yaşlarda qayğı, mənəvi dəstək, diqqət və mehriban münasibət insan üçün böyük əhəmiyyət daşıyır.

Oktyabrın 1-i Beynəlxalq Ahıllar Günüdür.

BMT-nin Baş Məclisi 1992-ci ildə ahılların müdafiəsi ilə bağlı qətnamə qəbul edib. Qətnamənin prinsiplərinə əsasən, hər il oktyabrın 1-i bütün dünyada Beynəlxalq Ahıllar Günü kimi qeyd olunur. Bu tarixin beynəlxalq səviyyədə qeyd edilməsi isə ahıllara diqqət və qayğının artırılması məqsədi daşıyır. Bu günü əvvəlcə Avropada, sonra Amerikada, ötən əsrin 90-cı illərinin axırlarında isə artıq bütün dünyada qeyd etməyə başlayıblar.



2050-ci ilə qədər...

olacağı və dünya əhalisinin 20 faizindən çoxunu təşkil edəcəyi gözlənilir. Mütəxəssislərin proqnozlarına inansaq, 2050-ci ildə bəşəriyyət tarixində ilk dəfə olaraq yaşı 60-dan yuxarı olanların sayı uşaqlardan daha çox olacaq.

Qeyd edək ki, Beynəlxalq Ahıllar Günü ölkəmizdə 1993-cü ildən qeyd olunur. Məlumdur ki, Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biri də yaşlı nəslə, ahıllara qarşı diqqət və qayğının göstərilməsidir. Onların sosial problemlərinin aradan götürülməsi və həlli məsələləri gündə-gündən ölkəmizdə daha da geniş vüsət alır. Bu istiqamətdə qanun layihələri hazırlanır, dövlət proqramları həyata keçirilir. Bu yol isə Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan yoldur. Ulu Öndər ahıl insanlara, onların problemlərinə hər zaman böyük diqqət və qayğı ilə yanaşıb, 2001-ci il iyunun 22-də “Ahıllara sosial xidmət haqqında” Qanun imzalayıb. Həmin sənədə əsasən, 70 yaşına çatan Azərbaycan vətəndaşları, habelə ölkəmizdə daimi yaşayan əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxslər ahıl hesab olunur.

Azərbaycanda yaşlı insanların problemlərinə həssas münasibət bu gün də mövcuddur. Pensiya yaşlı insanların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi Prezident İlham Əliyevin diqqət mərkəzindədir. “Ahıl vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi üzrə Dövlət Proqramı”na əsasən, onların sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində davamlı islahatlar həyata keçirilir. Bu islahatlar ölkə-

Ömrün müdrik çağında dövlət qayğısı

mizdə sosial müdafiə sisteminin beynəlxalq standartlar səviyyəsində yenidən qurulmasına imkan verir. Həssas sosial qrupa aid olan ahıllarla bağlı danışıqlar Heydər Əliyev Fondu tərəfindən həyata keçirilən layihələrdən bəhs etməmək mümkün deyil. Xüsusilə, uşaqlar və ahıllara münasibətdə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın davamlı və məqsədyönlü siyasəti dövlətimizin həyata keçirdiyi sosial dövlət prioritetlərinin gerçəkləşməsində böyük əhəmiyyət daşıyır. Mehriban Əliyeva ahılların ən böyük qayğıkeşidir. Azərbaycanın Birinci xanımının təşəbbüsü ilə Fond ahılların sağlamlığı diqqətdə saxlanılır. Ahıllar Günündə də bu insanlar üçün müxtəlif tədbirlər təşkil olunur. Bir sözlə, bu gün Azərbaycanada hər bir ahıl vətəndaşa dövlət tərəfindən yüksək diqqət və qayğı göstərilir.

Göründüyü kimi, onların yanında olmaq, sağlamlıqları və sosial rifahları ilə maraqlanmaq, tənhalıq hissini azaltmaq gündəlik həyatımızın bir parçasına çevrilməlidir. Çünki bəzən insanın ehtiyacı olan ən böyük hədiyyə bəhali bir əşya deyil. Xoş bir söz, səmimi qəçaq, diqqətlə dinlənən bir xatirə və “Siz bizim üçün dəyərlisiniz” demək kifayətdir. Bu baxımdan 1 oktyabr bizə bir daha xatırladır ki, ahıllara hörmət yalnız bir günün deyil, hər günün dəyəri və məsuliyyəti olmalıdır.

Yeganə BAYRAMOVA

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alıqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
493-16-94
498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiyaz: N-B-317

Tiraj: 4328
Sifariş: 1268

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova